

VARSINAIS-SUOMEN
**MAAKUNTA
ENNUSTE**
VUODELLE 2013

 Yrittäjät
VARSINAIS-SUOMI

Varsinais-Suomen Osuuspankit

1. JOHDANTO

1.1. Pk-yrittäjät arvioivat alkanutta vuotta varoen

Varsinais-Suomen Maakuntaennusteen tulokset osoittavat, että varsinaissuomalaisen pienten ja keski suurten yrittäjien odotukset vuodesta 2013 ovat pääosin vielä positiivisia, vaikka he ovatkin arvioissaan astetta viimevuotista varovaisempia. Varsinais-Suomen Maakuntaennusteen keräämät tiedot noin 900 yrittäjältä kertovat kuitenkin, että talousodotukset ovat laskussa jo toista vuotta peräkkäin.

Kaikki mittarit – liikevaihto, kannattavuus, henkilökunnan määrä ja investoinnit – laskivat edelleen viime vuodesta. Pudotus on kuitenkin pienempää kuin vuosi sitten. Yleisestä laskusta huolimatta viimevuotista toiveikkaampiin odotuksiin päästiin joissakin seutukunnissa ja toimialoilla. Kokonaisuudessaan näkymät ovat edelleen paremmat kuin vuosina 2009–10 nähdyn notkahduksen aikana.

Varsinais-Suomen Yrittäjät on vuodesta 1993 lähtien kartoittanut jäsenkuntansa arvioita seuraavan vuoden suhdanneodotuksista. Syksyllä 1999 yrittäjien yhteistyökumppanina aloittivat varsinaissuomalaiset osuuspankit. Maakunnan merkittävimmän yrittäjäpankin osallistumisen myötä kyselyä kehitettiin ja monipuolistettiin. Osuuspankit ovat tuoneet Maakuntaennusteen laatimiseen muun muassa rahoituskysymysten asiantuntemuksen. Tämänkertainen ennuste on jo 14. osuuspankkien ja yrittäjäjärjestön yhteistyönä syntynyt raportti ja samalla 20. Varsinais-Suomen Maakuntaennuste kautta aikojen.

Varsinais-Suomen Maakuntaennuste laaditaan vuosittain niin, että tulokset voidaan esitellä mahdollisimman tuoreena heti tammikuun alussa. Kyselylomake sisältää vuosittain toistuvien vakiokysymysten lisäksi vaihtuvia, yrittäjille ajankohtaisia joko valtakunnallisesti tai paikallisesti mielenkiintoisia aiheita. Kysely tehtiin tällä kertaa 1.11.–15.11.2012 Internet-kyselynä.

Vuonna 2003 ennusteeseen liitettiin mukaan yritysten arviot omasta sijaintikunnastaan. Tällä kertaa yrittäjien kuntanäkemyksiä kysyttiin jo 11. kertaa. Rahoitusosassa tiedusteltiin yrityksen ensisijaisesti käyttämää vahinkovakuutusyhtiötä nyt kuudetta vuotta peräkkäin.

Tämän vuoden vaihtuvat kysymykset käsittelivät yrittäjien odotuksia uusien kuntapäätäjien kohtaan, näkemyksiä julkisista yrityspalveluista sekä kasvuyrittäjyyttä parhaiten tukevista toimista. Osa näistä tuloksista julkaistaan 8.1.2013 tässä raportissa ja osa osuuspankkien ja yrittäjien perinteisesti joka toinen vuosi järjestämällä medialounaalla, joka tänä vuonna on 1.2.2013.

Varsinais-Suomen Maakuntaennusteen toteuttamissuunnitelman on laatinut alun perin Turun kauppakorkeakoulun PK-Instituutti. Käytännön suunnittelusta, tutkimustyöstä, ennusteen toimittamisesta ja viestinnästä vastaa Varsinais-Suomen Yrittäjien ja Varsinais-Suomen Osuuspankkien kumppanina Eurofacts Oy.

1.2. Tutkimuksen pohjana on tänä vuonna noin 900 vastausta

Kutsu Varsinais-Suomen Maakuntaennuste 2013 -kyselyyn lähetettiin sähköpostilla Varsinais-Suomen Yrittäjien niille 7 435 jäsenelle, joiden sähköpostiosoitteet olivat käytössä. Kysely toteutettiin Internet-kyselynä. Vastaukset saatiin 895 yrittäjältä eli 12 prosenttia kyselyn saaneista vastasi kyselyyn.

Yrittäjien aktiivinen osallistuminen tutkimukseen tekee kyselyn tulokset erittäin luotettaviksi. Vastausten pohjalta laadittu Varsinais-Suomen Maakuntaennuste on maamme kattavin ja luotettavin alueellinen suhdannebarometri.

Maakuntaennustetta varten vastaajayritykset on jaettu EU:n määrittelemään viiteen eri kokoluokkaan. Näitä ovat yksinyrittäjät, erittäin pienet yritykset (2–9 työntekijää), pienet yritykset (10–49 työntekijää), keskikokoiset yritykset (50–249 työntekijää) ja suuret yritykset (yli 250 työntekijää). Luokittelun mukaisia suuria yrityksiä oli tänä vuonna vain kaksi, jotka tuloksissa on sisällytetty ryhmään keskikokoiset yritykset. Varsinais-Suomen yrityksistä 99,8 prosenttia on pk-yrityksiä. Tämä vastaa koko maan keskiarvoa.

Kyselylomakkeessa vastaajia pyydettiin valitsemaan yrityksen päätoimiala 13 vaihtoehdon joukosta. Analyysijä varten on yhdistetty kuljetus ja tietotekniikka yhdeksi toimialaksi. Lisäksi on luotu toimiala palvelut, johon on sisällytetty majoitus- ja ravitsemustoiminta, rahoitus- ja vakuutustoiminta, kiinteistö-, puhtaus- ja vuokrauspalvelut, koulutus ja tutkimus, palvelut liike-elämälle, terveys- ja sosiaalipalvelut sekä muut palvelut.

Vastaajien taustaprofiileissa on tapahtunut vain vähäisiä, 1–2 prosenttiyksikön muutoksia viime vuoteen verrattuna.

Tyypillisin kyselyyn vastannut yritys oli, kuten aiempinakin vuosina, 2–9 henkilöä työllistävä, Turun seudulla toimiva palvelualan yritys. Alle 10 henkilöä työllistäviä yrityksiä edustaa 84 prosenttia vastaajista.

Eniten vastauksia kyselyyn tuli Turusta (253 vastausta, 28 % kaikista vastaajista). Sen jälkeen eniten vastauksia tuli Salosta (116 vastausta, 13 % kaikista vastaajista), Kaarinasta (60 vastausta, 7 % kaikista vastauksista), Raisiosta (59 vastausta, 7 % kaikista vastauksista) sekä Uudestakaupungista (51 vastaajaa, 6 % kaikista vastaajista).

**VARSINAIS-SUOMEN
MAAKUNTA
ENNUSTE
VUODELLE 2013**

Yhteistyössä

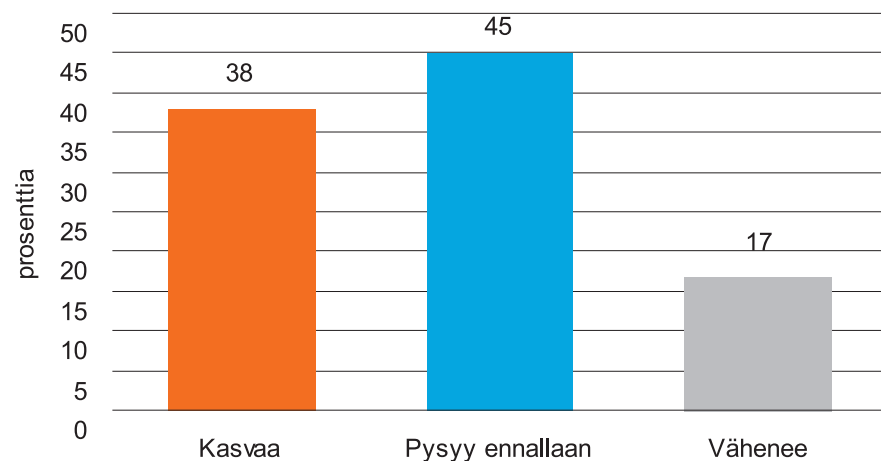
Varsinais-Suomen Yrittäjät ja
Varsinais-Suomen osuuspankit

Toimitus Eurofacts Oy

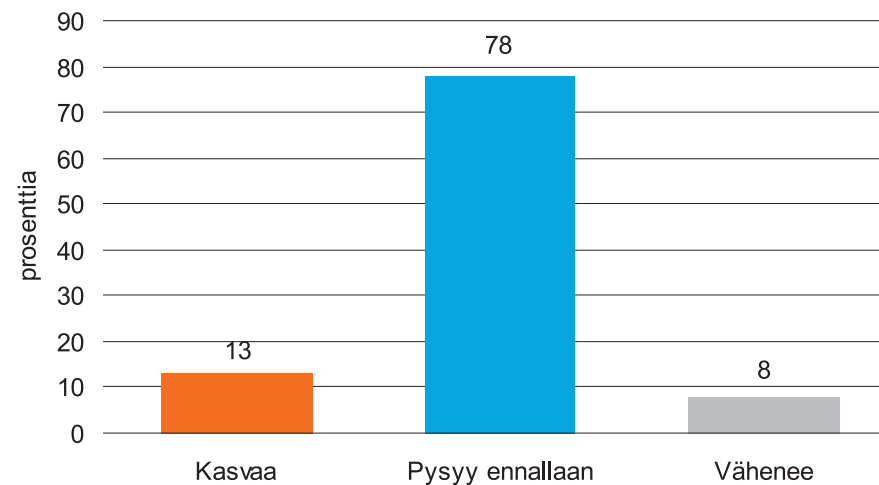
 Yrittäjät
VARSINAIS-SUOMI

 Varsinais-Suomen Osuuspankit

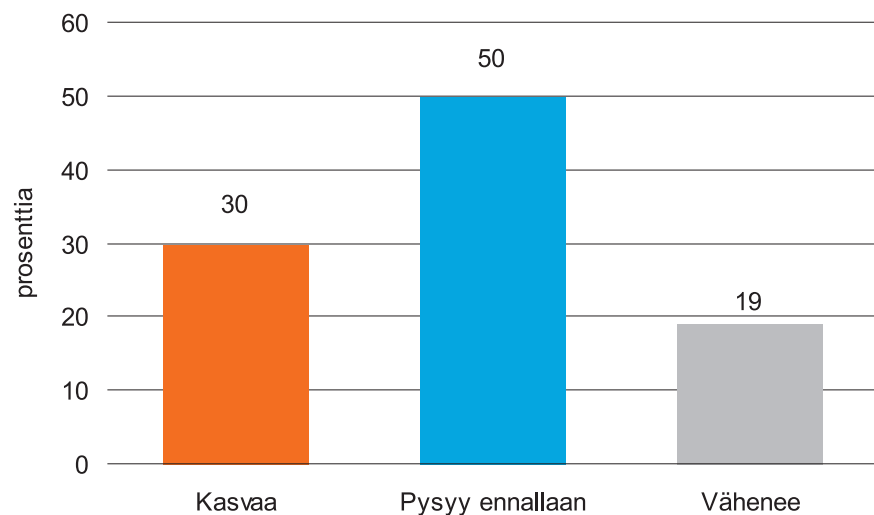
**Liikevaihdon kehityksen odotukset
vuonna 2013**

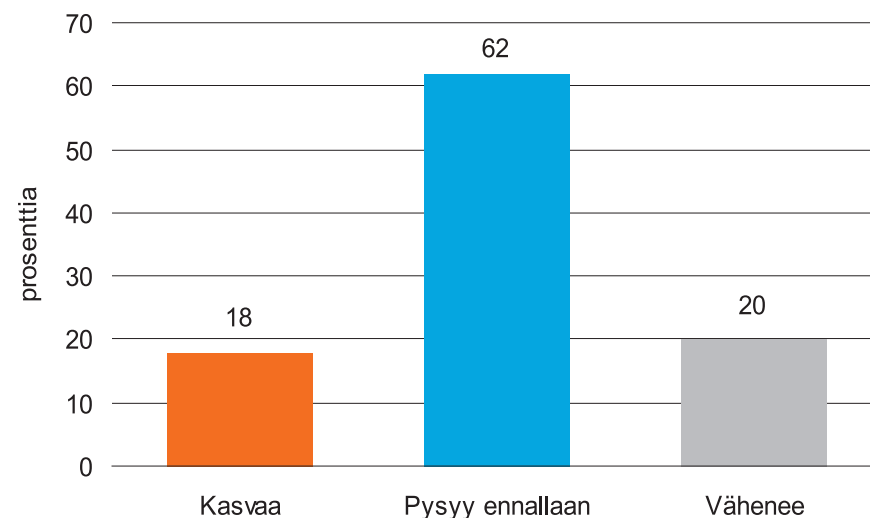
**Henkilökunnan määrän kehitys
vuonna 2013**

**Kannattavuuden kehityksen odotukset
vuonna 2013**

**Investointien määrän kehitys
vuonna 2013**

2. PK-YRITYSTEN ODOTUKSET 2013 VARSINAIS-SUOMESSA

2.1. Talousodotuksissa ei ole vielä tapahtunut käännettä parempaan

Varsinaissuomalaisen yritysyritysten talousodotuksissa toiveikkuus ei ole lisääntynyt tänäkään vuonna. Siitä huolimatta näkymät ovat kokonaisuudessaan investointiodotuksia lukuun ottamatta edelleen positiivisia.

Maakunnan yrityksistä 38 prosenttia (-4 %-yksikköä viime vuodesta) uskoo edelleen liikevaihtonsa kasvavan tänä vuonna. Yrityksistä 45 prosenttia (+2 %-yksikköä) uskoo liikevaihtonsa pysyvän ennallaan ja liikevaihdon laskua ennakoii 17 prosenttia (+3 %-yksikköä) yrityksistä.

Myös tulostuloksissa odotukset ovat aavistuksen viime vuotta alhaisempia, kun kannattavuuden kasvua ennakoii 30 prosenttia (-4 %-yksikköä) vastaajista. Edelleen kuitenkin puolet vastaajista (+2 %-yksikköä) odottaa kannattavuutensa pysyvän ennallaan ja vain noin viidennes (19 %) arvioi kannattavuutensa heikkenevän.

Henkilökunnan määrän suhteen näkymät ovat varsin yhteneväisiä viime vuosien näkymien kanssa, sillä 13 prosenttia (-2 %-yksikköä) maakunnan yrityksistä aikoo palkata tänä vuonna uusia työntekijöitä. Suurin osa eli 78 prosenttia (+1 %-yksikkö) pk-yrityksistä ilmoitti, että he pitävät työntekijämääränsä ennallaan. Kahdeksan prosenttia (+1 %-yksikkö) yrityksistä arvioi, että he joutuvat vähentämään henkilökuntansa määrää tänä vuonna.

Yritysten investointiaikeet heikentyivät hieman viime vuodesta, vaikka edelleen 18 prosenttia (-1 %-yksikkö) ilmoitti, että he lisäävät investointejaan. Samalla kuitenkin 20 prosenttia (+2 %-yksikköä) pk-yrityksistä arvioi vähentävänsä investointeja. Näin investointiodotusten viime vuonna niukasti plussalla ollut saldoluku on pudonnut tänä vuonna saldolukuun -2. Tätä heikommat investointiodotukset ovat olleet Varsinais-Suomen Maakuntaennusteen historian aikana vain vuonna 2009 (saldoluku -5).

2.2. Seutukunnista Turun seudulla ja Turunmaalla on luottavaisimmat odotukset

Seutukunnittain vertailtuna Turun seudulla ja Turunmaal- la odotukset ovat kokonaisuudessaan muita seutukuntia

myönteisemmät. Liikevaihdon kasvuodotuksissa myös Salon seudulla ollaan Turun seudun kanssa samalla tasolla ja kannattavuusodotuksissakin varsin positiivisissa tunnelmissa. Investointiaikeissa saldoluvut ovat sen sijaan painuneet miinukselle Turunmaata ja Turun seutua lukuun ottamatta.

Turun seudulla 41 prosenttia (-1 %-yksikkö viime vuodesta), Salon seudulla 40 prosenttia (+3 %-yksikköä) ja Turunmaalla 37 prosenttia (-5 %-yksikköä) yrityksistä arvioi liikevaihtonsa kasvavan. Loimaan seudullakin liikevaihdon kasvuun uskoo 35 prosenttia (-14 %-yksikköä) ja Vakka-Suomessa 29 prosenttia (-13 %-yksikköä) yrityksistä. Vakka-Suomen tilannetta heikentää se, että samalla liikevaihtonsa laskua ennakoii 25 prosenttia (+13 %-yksikköä) pk-yrityksistä. Turun seudulla, Salon seudulla ja Turunmaalla liikevaihto-odotusten saldoluvuissa päästään yli 20 ja Loimaan seudullakin vajaan 20. Myös saldolukuvertailu kertoo sen, että rajuihin odotukset ovat pudonneet juuri Vakka-Suomessa, jossa tämän vuoden saldoluku on 4 (-26 viime vuodesta) ja ainoastaan Salon seudulla saldoluku on nousut (+5 viime vuodesta) ja se on tänä vuonna 25.

Kannattavuusodotuksissa Vakka-Suomea lukuun ottamatta odotukset ovat varsin myönteisiä ja odotusten saldoluvut plussalla eri seutukunnissa. Vakka-Suomessa saldoluku painuu -7, vaikka viidennes yrityksistä uskoo edelleen kannattavuutensa paranevan. Parhaimmat näkymät kannattavuusodotuksissa on Turunmaalla, jossa 32 prosenttia yrityksistä uskoo kannattavuutensa paranevan ja 17 prosenttia arvioi sen heikkenevän. Hyvältä näyttävät odotukset myös Turun seudulla, missä 31 prosenttia yrityksistä arvioi kannattavuutensa paranevan ja 17 prosenttia sen heikkenevän. Salon seudulla on eniten kannattavuuden kasvuun uskovia yrityksiä eli 33 prosenttia vastaajista, mutta siellä kannattavuuden heikkenemistä ennakoii

21 prosenttia yrityksistä. Myös Loimaan seudulla kannattavuuden kasvuun uskovia on 31 prosenttia samalla, kun kannattavuuden heikkenemistä pelkää 22 prosenttia yrityksistä.

Henkilökunnan määrän suhteen odotukset ovat Salon seutua ja Vakka-Suomea lukuun ottamatta linjassa viime vuoteen. Loimaan seudulla odotukset ovat jopa korkeammalla kuin viime vuonna, kun 16 prosenttia (+2 %-yksikköä) uskoo lisäävänsä henkilökunnan määrää. Henkilökunnan määrää arvioi vähentävänsä 7 prosenttia Loimaan seudun yrityksistä. Turunmaalla henkilökunnan määrää lisäävien määrä on pysynyt viimevuotiseen tapaan 15 prosentissa ja Turun seudullakin laskua on vain muutama prosenttiyksikkö, kun edelleen 14 prosenttia turkulaisista pk-yrityksistä uskoo lisäävänsä henkilöstönsä määrää. Sen sijaan Vakka-Suomessa henkilöstön määrää lisäävien ja vähentävien pk-yrityksien määrä on 9 prosenttia ja saldoluku 0. Salon seudulla saldoluku putoaa -3, kun henkilöstön määrää uskoo lisäävänsä 9 prosenttia ja vähentävänsä 12 prosenttia pk-yrityksistä.

Investointiaikeissa yritykset Turunmaalla ja Turun seudulla ovat vielä toiveikkaita, mutta Vakka-Suomessa, Loimaan seudulla ja Salon seudulla investointiaikeiden saldoluvut ovat painuneet miinukselle. Myönteisimmässä tunnelmissa ollaan Turunmaalla, jossa 25 prosenttia yrityksistä uskoo lisäävänsä investointeja ja 18 prosenttia vähentävänsä niitä. Turunmaan tunnelmat ovat paitsi myönteisimmät, myös parantuneet eniten koko maakunnassa, kun viime vuoden investointiaikeiden saldoluku -8 on tänä vuonna 7. Myös Turun seudulla investointiaikeissa on enemmän pk-yrityksiä kuin investointeja vähentäviä yrityksiä, kun investointeja arvioi lisäävänsä 19 prosenttia yrityksistä ja vähentävänsä 18 prosenttia yrityksistä. Heikoimmalta tilanne näyttää Vak-

Maakuntaennusteen laadintaan osallistuneiden yritysten profiili:

Sijainti:

Turun seutu	58 %
Salon seutu	14 %
Vakka-Suomi	12 %
Loimaan seutu	10 %
Turunmaa	7 %

Toimiala:

Palvelut	48 %
Kauppa	15 %
Teollisuus	13 %
Rakentaminen	14 %
Kuljetus ja tietotekniikka	8 %
Maa-, kala- ja riistatalous	1 %

Työntekijämäärä:

Yksinyrittäjät	35 %
Erittäin pienet yritykset (2-9)	49 %
Pienet yritykset (10-49)	13 %
Keskikokoiset yritykset (50-)	2 %

ka-Suomessa, jossa viime vuoden korkein investointiaikeiden saldoluku 7 on painunut tänä vuonna saldolukuun -15.

Näyttää siltä, että jo muutamana edellisenä vuotena nähtävissä ollut positiivinen vire Turun seudulla jatkuu myös tänä vuonna. Huolestuttavalta tilanne näyttää odotusten perusteella Vakka-Suomessa, jossa tänä vuonna on tultu reippaasti alas viimevuotisista selkeän myönteisistä odotuksista.

2.3. Turussa vahvin usko tulevaan vuoteen

Turun ja sen suurimpien naapurikuntien kuntakohtaiset tulokset purettiin nyt erikseen seitsemättä kertaa. Turun rinnalla talousalueen sisäisessä tarkastelussa ovat mukana Kaarinan, Liedon, Naantalın ja Raision yrittäjien vastaukset.

Kuntakohtaisesti yrittäjien odotuksia vuodelle 2013 tarkasteltaessa odotukset liikevaihdon suhteen ovat muutamissa kunnissa jopa nousseet viime vuodelta, eikä kannattavuusodotuksissakaan ole suurta poikkeamaa viime vuoteen verrattuna.

Turussa on viimevuotiseen tapaan optimistisimmin tulevaan vuoteen katsovia yrittäjiä, kun 45 prosenttia (-4 %-yksikköä viime vuodesta) yrittäjistä arvioi liikevaihtonsa kasvavan ja 36 prosenttia (-3 %-yksikköä) arvioi kannattavuutensa kohenevan.

Myös Raisiossa uskotaan tulevaan vuoteen niin liikevaihdon kuin kannattavuuden paranemisen osalta, kun 42 prosenttia (+2 %-yksikköä) yrittäjistä arvioi liikevaihtonsa kasvavan ja 29 prosenttia (-7 %-yksikköä) kannattavuutensa kohenevan. Liikevaihto-odotukset ovat Turun seutua vertailtaessa kohonneet eniten Naantalissa, jossa 43 prosenttia (+7 %-yksikköä) uskoo liikevaihtonsa kasvavan. Kokonaisvertailussa Naantalın odotukset jäävät hieman Turulle ja Raisiolle, kun liikevaihdon laskua ennakoivia on 19 prosenttia naantalilaisyrittäjistä. Kannattavuusodotuksissa Naantalissa on hyvin erilaisin odotuksin tulevaan vuoteen lähteviä yrittäjiä, kun 33 prosenttia (-3 %-yksikköä) naantalilaisista yrittäjistä uskoo kannattavuutensa edelleen kohenevan ja 29 prosenttia (+3 %-yksikköä) yrittäjistä kannattavuutensa heikkenevän. Turun seudun kuntien vertailussa naantalilaisten yrittäjien kannattavuusodotukset ovat kokonaisuudessaan selvästi muita heikkommat.

Positiivisella mielellä ovat myös lietolaiset yrittäjät, sillä liikevaihdon kasvua ennakoivien yrittäjien määrä on nousut tänä vuonna 38 prosenttiin (+5 %-yksikköä) ja kannattavuuden kasvuun uskovia on yhtä suuri osa yrittäjistä kuin

viime vuonna eli 33 prosenttia. Vaikka Kaarinassa liikevaihdon kasvuodotukset ovat tänä vuonna heikoimmat Turun seudulla, ovat kaarinalaiset yrittäjät kohtuullisen luottavaisia kannattavuutensa säilymisen suhteen, kun kannattavuuden kasvua ennakoii edelleen 27 prosenttia (-9 %-yksikköä) Maakuntaennusteeseen vastanneista yrittäjistä.

Työllistäjinä aktiivisimmat yrittäjät näyttävät Maakuntaennusteen mukaan löytyvän tänä vuonna Naantalista ja Raisiosta, joissa molemmissa lähes joka viides yritys (19 %) ilmoittaa henkilökuntansa määrän kasvavan. Naantalın ja Raision lisäksi Kaarinassa henkilökuntaansa vähentävien yrittäjien osuus on laskenut viime vuodesta. Turussa tilanne näyttää säilyvän viimevuotisen kaltaisena, kun henkilökunnan määrän kasvua ennakoivia on 16 prosenttia eli prosenttiyksikön enemmän kuin viime vuonna ja henkilökunnan määrää vähentäviä 9 prosenttia eli niin ikään prosenttiyksikön enemmän kuin viime vuonna.

Liikevaihdon kasvuodotukset näyttävät heijastuvan työllistämismahdollisuuksiin Kaarinassa, jossa henkilökunnan määrää lisäävien yrittäjien osuus on laskenut eniten (-11 %-yksikköä) Turun seudun kuntavertailussa. Myös Liedossa tilanne on heikentynyt viime vuodesta, kun henkilökunnan määrän kasvua ennakoivien yrittäjien määrä on laskenut 10 prosenttiin ja henkilökunnan määrän laskua ennakoivien määrä kasvanut 10 prosenttiin.

Lietolaisyrittäjien kohonneet liikevaihto-odotukset ovat saaneet yrittäjät mitä ilmeisimmin pohtimaan investointeja, sillä kolmannes (+17 %-yksikköä) lietolaisyrittäjistä arvioi investointiensä kasvavan tänä vuonna ja 13 prosenttia (-10 %-yksikköä) yrittäjistä arvioi investointiensä vähenevän. Lieto onkin Turun seudun vertailussa kärkikunta investointiodotuksissa saldoluvulla 20, kun taas Naantalissa ja Kaarinassa investointiodotusten saldoluvut ovat reippaasti miinuksella. Turussa ja Raisiossa investointejaan arvioi lisäävänsä viimevuotista suurempi osuus yrittäjistä, mutta myös investointeja vähentävien osuus on lisääntynyt siten, että Turun odotukset ovat kokonaisuudessaan viime vuoden tasolla saldoluvulla 2 ja Raisiossa ollaan tultu investointiodotuksissa jonkin verran alas päin saldolukuun 3.

2.4. Paraisilla yrittäjät ovat positiivisimmissa tunnelmissa

Turun seudun ulkopuolella kunnissa, joista saatiin vähintään 25 vastausta, suurimmat liikevaihdon kasvuodotukset ovat Salossa ja Paraisten kaupungissa. Salossa liikevaihdon

sa kasvuun uskoo 41 prosenttia ja Paraisten kaupungissa 40 prosenttia yrittäjistä.

Kannattavuuden kasvuodotuksissa Paraisten kaupungissa ollaan niin ikään myönteisissä odotuksissa, kun kannattavuuden kasvuun uskovia yrittäjiä on 40 prosenttia vastaajista. Loimaa on toisella sijalla kannattavuuden kasvuun uskovien yrittäjien osuudella mitattuna (36 %) ja Salossakin kannattavuutensa paranemista ennakoii 33 prosenttia vastaajista.

Myös investointiodotuksissa Parainen vie tänä vuonna kärkisijan yli 25 vastausta keränneiden, Turun seudun ulkopuolisten kuntien joukossa. Paraisten kaupungissa 30 prosenttia yrittäjistä arvioi investointiensä kasvavan tänä vuonna samalla, kun investointien laskua ennakoii 17 prosenttia vastaajista. Paraisilla investointien saldoluku 13 on maakunnan toiseksi korkein investointien saldoluku.

Henkilökunnan määrän kasvuun uskovia on eniten (17 %) Kemiönsaarella ja Uudessakaupungissa (12 %) yli 25 vastausta keränneistä Turun seudun ulkopuolisista kunnista.

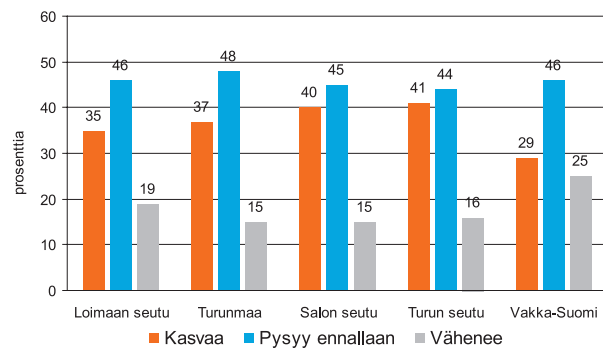
2.5. Palvelut uskovat menestyvänsä myös tänä vuonna

Varsinais-Suomen Maakuntaennusteen mukaan suurin osuus liikevaihtonsa kasvuun uskovia yrityksiä on tänä vuonna palvelualoilla ja teollisuudessa, joissa molemmissa 42 prosenttia yrityksistä odottaa liikevaihtonsa kasvavan. Palvelualoilla laskua viime vuoteen on -2 %-yksikköä ja teollisuudessa kasvua +2 %-yksikköä. Molemmilla aloilla myös liikevaihtonsa laskua ennakoivien yrittäjien määrä on noussut hieman. Kaupan ala aloittaa uuden vuoden myös hyvissä tunnelmissa, kun 41 prosenttia (-5 %-yksikköä viime vuodesta) uskoo liikevaihtonsa kasvavan. Suurin liikevaihto-odotusten pudotus on rakennusosalalla, jossa 22 prosenttia (-17 %-yksikköä) arvioi liikevaihtonsa kasvavan samalla, kun 21 prosenttia arvioi sen laskevan. Kuljetus ja tietotekniikan alalla pudotusta on vain vähän viime vuoteen verrattuna, kun liikevaihdon kasvua ennakoivia on tänä vuonna 32 prosenttia (-2 %-yksikköä). Maa-, kala- ja riistataloudessa on tänä vuonna korkein liikevaihto-odotusten saldoluku, kun 33 prosenttia ennakoii liikevaihtonsa kasvavan, mutta liikevaihdon laskua ei ennakoii kukaan. Liikevaihto-odotusten saldoluvut ovat kaikilla toimialoilla edelleen positiiviset, joskin rakentamisessa saldoluku on vain 1.

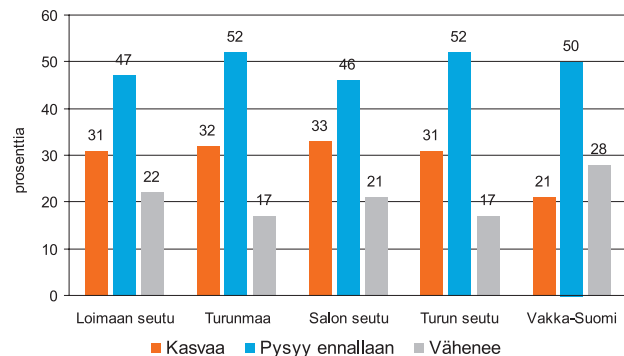
Kannattavuusodotuksia vertailtaessa suurin osuus kannattavuuden kasvua ennakoivia yrittäjiä on teollisuudessa, 35 prosenttia vastaajista. Myös kaupan alalla 34 prosenttia

Yritysten odotukset eri seutukunnissa

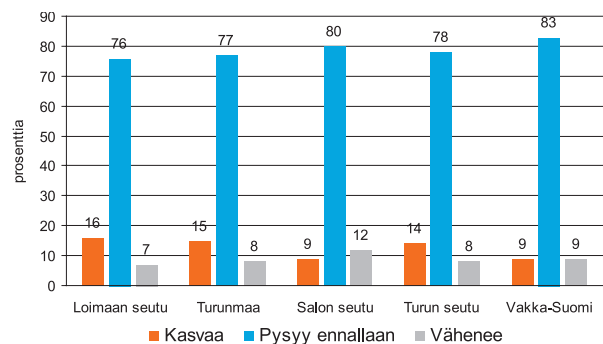
Liikevaihdon odotukset 2013

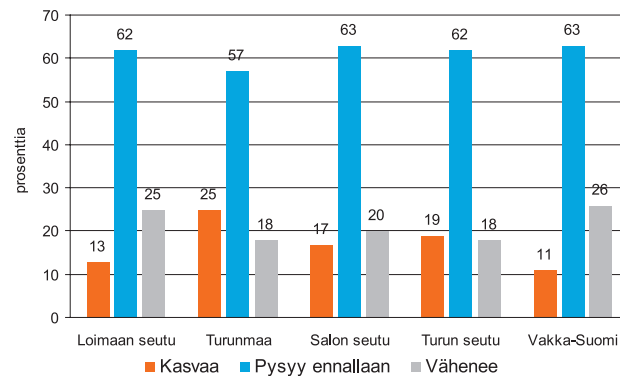
Kannattavuuden odotukset 2013

Henkilökunnan määrä 2013

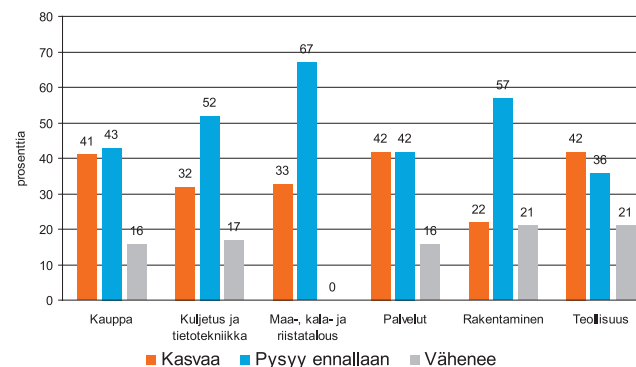

Investointiaikeet 2013

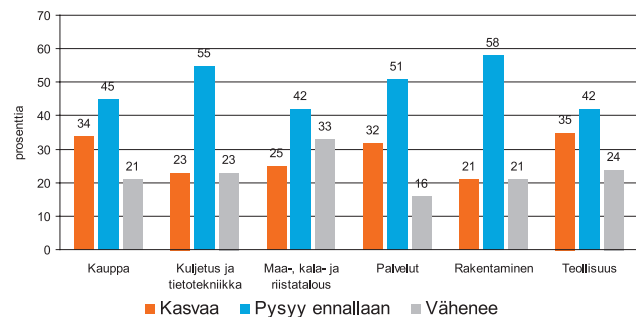

Yritysten odotukset eri toimialoilla

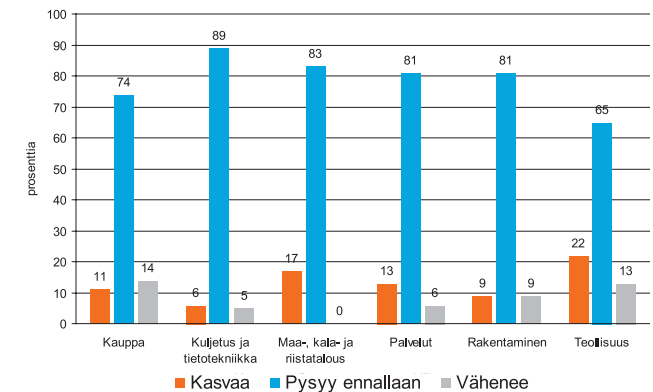
Liikevaihdon odotukset 2013

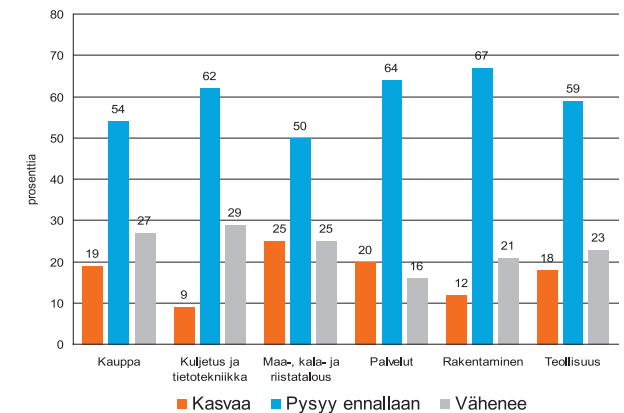
Kannattavuuden odotukset 2013

Henkilökunnan määrä 2013

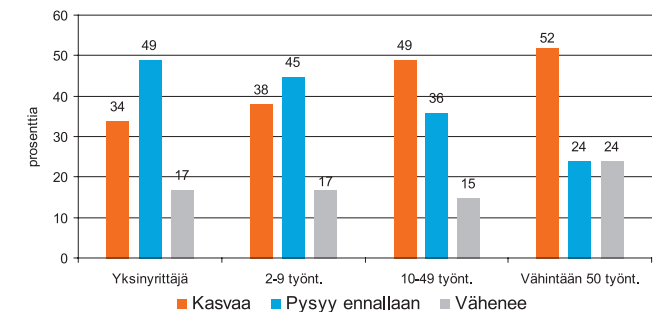

Investointiaikeet 2013

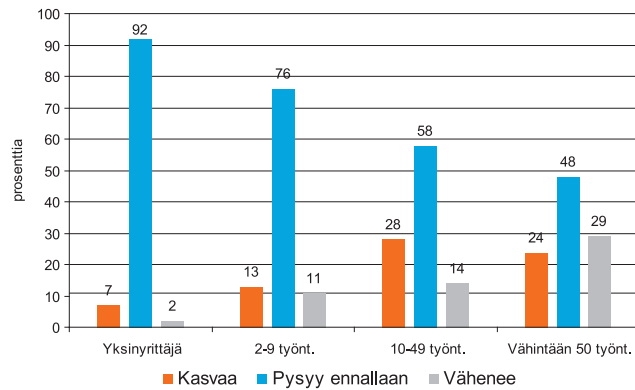

Yritysten odotukset eri kokoluokissa

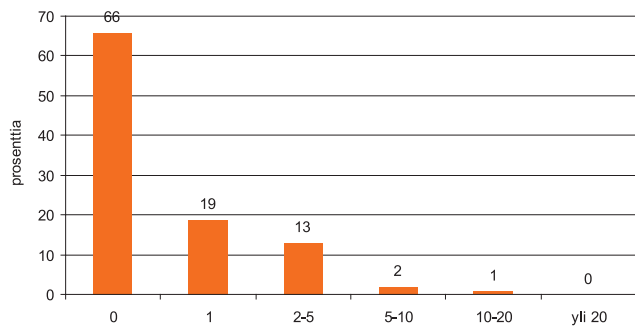
Liikevaihdon odotukset 2013

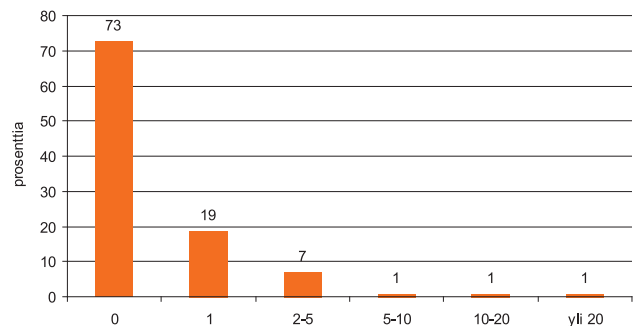
Henkilökunnan määrä 2013

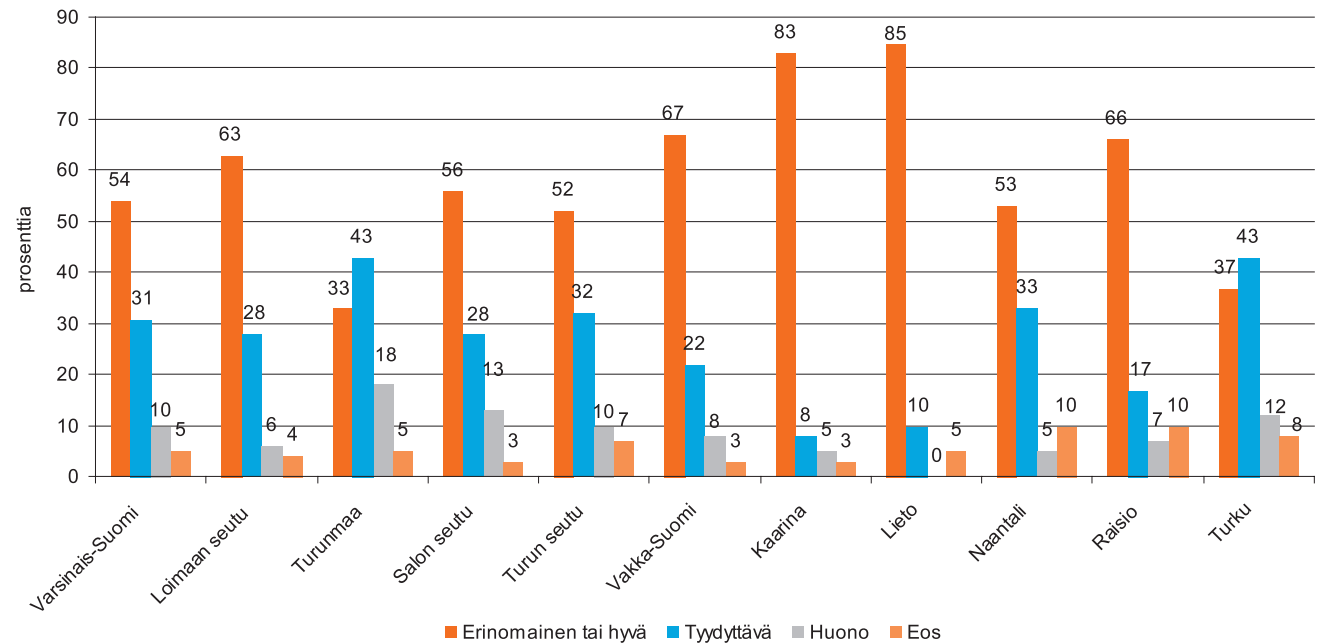
Kuinka monta uutta työpaikkaa yrityksesi on luonut/luo vuonna 2012?

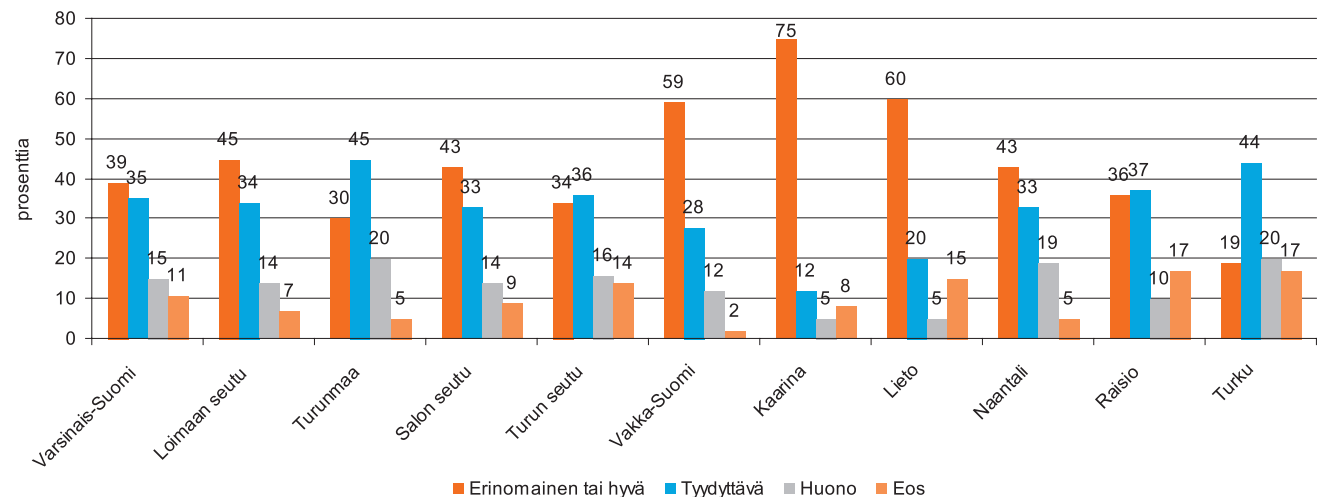
Arvio siitä, kuinka monta uutta työpaikkaa yrityksesi syntyy vuonna 2013?

Kunnan yrittäjyysilmapiiri vuonna 2013

Kunnan ja yritysten välinen yhteistyö vuonna 2013

ja palveluissa 32 prosenttia vastaajista ennakoivat kannattavuutensa paranevan. Saldolukuvertailussa parhaalla kokonaistilanne näyttää palvelualoilla saldoluovalla 16. Kuljetus- ja tietotekniikka-alalla odotukset ovat hieman parantuneet viime vuodesta, kun negatiivisesta saldoluovasta on tänä vuonna päästy saldoluukuun nolla. Rakentamisen kannattavuusodotukset ovat sen sijaan pudonneet reippaasti, kun sama osuus yrittäjistä, 21 prosenttia, odottaa kannattavuutensa joko kasvavan tai heikkenevän ja kannattavuusodotusten saldoluku on painunut nolleen (-18 viime vuodesta). Heikoimmalla tilanteella näyttää tänä vuonna maa-, kala- ja riistataloudessa, jossa kannattavuuden kasvua ennakoivien määrä on pudonnut ja samalla kannattavuuden laskua ennakoivien määrä kasvanut ja toimialan kannattavuusodotusten saldoluku on ainoana toimialana negatiivinen (saldoluku -8).

Maa-, kala- ja riistatalouden alalla toimivat yrittäjät ovat Maakuntaennusteen tulosten mukaan tänä vuonna kuitenkin muita toiveikkaammalla mielellä henkilökuntaodotuksissaan, kun 17 prosenttia (+12 %-yksikköä) ilmoittaa lisäävänsä henkilökuntaa ja 0 prosenttia vähentävänsä henkilökunnan määrää. Suurin osuus niistä, jotka ilmoittavat lisäävänsä henkilökuntansa määrää, on teollisuudessa, jossa 22 prosenttia eli sama osuus kuin viime vuonna, ilmoittaa lisäävänsä henkilökunnan määrää. Teollisuudessa henkilökuntaa arvioi vähentävänsä 13 prosenttia vastaajista. Teollisuus sekä maa-, kala- ja riistatalous ovat ainoat toimialat, joissa henkilökunnan määrän odotusten saldoluovut ovat nousseet viime vuodesta. Kaupan alalla henkilökuntaodotusten saldoluku on painunut entistä alemmas ja on tänä vuonna -3 ja rakentamisessa saldoluku on 0. Kuljetus ja tietotekniikka on niukasti plussalla saldoluovalla 1. Palveluissa päästään saldoluukuun 7.

Investointiaikeissa paras tilanne näyttää Maakuntaennusteen tulosten pohjalta olevan tänä vuonna palvelualoilla, joissa viidennes ilmoittaa lisäävänsä investointeja (+1 %-yksikkö). Investointiodotusten saldoluku 4 on toimialavertailun paras ja ainoa positiivinen investointiaikeiden saldoluku toimialavertailussa. Myös kaupan alalla 19 prosenttia (+2 %-yksikköä) ja teollisuudessa 18 prosenttia (+1 %-yksikkö) ilmoittaa lisäävänsä investointejaan, mutta samalla molemmilla näillä toimialoilla investointeja vähentävien osuudet ovat säilyneet korkeina. Tämä pitää molempien toimialojen investointien saldoluovut miinuksella viimevuotiseen tapaan. Eniten parannusta on maa-, kala- ja riistataloudessa, jossa investointiodotusten saldoluku on nolla (+25 viime vuodesta). Kuljetus ja tietotekniikka-alan saldoluku

on pudonnut -20 (-11 viime vuodesta) ja rakentamisessa -9 (-10 viime vuodesta).

Maakuntaennusteen tulosten perusteella luottavaisimmin tulevaan vuoteen lähtevät palvelualan yritykset, joita vastaajista oli noin puolet. Palvelut ovat ainoa toimiala, jossa tänä vuonna kaikkien mitattujen odotusten saldoluovut olivat positiivisia.

2.6. Myönteisimmässä vireessä ovat 10–49 henkilöä työllistävät pk-yritykset

Kokoluokittain tarkasteltuna vahvin usko tulevan vuoden liikevaihdon kasvuodotuksissa näyttää Maakuntaennusteen tulosten pohjalta olevan tänäkin vuonna yli 50 henkilöä työllistävissä yrityksissä, joissa 52 prosentissa (-3 %-yksikköä viime vuodesta) ennakoita liikevaihdon nousevan. Tilanne tämän kokoluokan yrityksissä on siinä mielessä jakautunut, että samalla neljännes pelkää liikevaihtonsa laskevan. Yli 50 henkilöä työllistävissä yrityksissä on samalla sekä toiveikkaimmat että synkimmät odotukset liikevaihdon suhteen. Vähiten odotukset ovat laskeneet 2–9 henkilöä työllistävissä yrityksissä, joissa 38 prosenttia (-1 %-yksikkö) ennakoivat liikevaihtonsa kasvavan ja 17 prosenttia (+2 %-yksikköä) liikevaihtonsa laskevan. Vaikka 10–49 henkilöä työllistävissä yrityksissä ollaan tultu -5 %-yksikköä alas viime vuoden liikevaihto-odotuksissa, edelleen lähes puolet (49 %) tämän kokoluokan yrityksistä odottaa liikevaihtonsa kasvavan ja vain 15 prosenttia (+3 %-yksikköä) liikevaihtonsa laskevan. Yksinyrittäjät ovat hieman muiden kokoluokkien yrityksiä varovaisempia liikevaihtoarvioissaan, kun 34 prosenttia (-8 %-yksikköä) ennakoivat liikevaihtonsa kasvavan ja 17 prosenttia (+2 %-yksikköä) laskevan.

Työllisyystilanne näyttää säilyvän tänä vuonna parhaimpina 10–49 henkilöä työllistävissä yrityksissä, joista 28 prosenttia (+4 %-yksikköä) vastasi henkilökunnan määrän kasvavan ja henkilöstön määrän odotusten saldoluku 14 säilyy samana kuin viime vuonna. Eniten odotukset ovat laskeneet yli 50 henkilöä työllistävissä yrityksissä, joista 24 prosenttia (-29 %-yksikköä) ilmoitti henkilökuntansa määrän nousevan ja samalla 29 prosenttia (+3 %-yksikköä) henkilökuntansa määrän laskevan. Näin ollen yli 50 henkilöä työllistävissä yrityksissä henkilöstömäärän odotusten saldoluku painuu miinukselle ollen -5, kun se vielä viime vuonna oli 27.

Pienemmän kokoluokan yrityksissä ollaan varsin samalla tasolla arvioitaessa henkilökunnan määrän säilymistä vähintään ennallaan. Yksinyrittäjistä viimevuotiseen tapaan 99 prosenttia ennakoivat henkilökuntansa määrän säilyvän vähintään ennallaan ja 2–9 henkilöä työllistävistä yrityksistä 89 prosenttia (-1 %-yksikkö).

Kokonaisuutena näyttää siltä, että kokoluokittain tarkasteltuna 10–49 henkilöä työllistävät yritykset lähtevät positiivisimmin odotuksiin vuoteen 2013.

2.7. Yrittäjät lupaavat edelleen uusia työpaikkoja Varsinais-Suomeen

Varsinais-Suomen Maakuntaennusteessa haettiin nyt seitsemättä kertaa lukua uusista työpaikoista. Kyselyssä kysyttiin: ”Kuinka monta uutta työpaikkaa yrityksenne on luonut vuonna 2012?” ja ”Arvio siitä, kuinka monta uutta työpaikkaa yritykseesi syntyy vuonna 2013?”. Vastausvaihtoehdot oli jaoteltu seuraavasti: 0, 1, 2–5, 5–10, 10–20 tai yli 20 työpaikkaa.

Kysymykseen vastanneet yrittäjät olivat perustaneet viime vuonna keskimäärin 840 uutta työpaikkaa eli keskimäärin 40 työpaikkaa enemmän kuin he arvioivat Maakuntaennusteessa vuotta aiemmin. Tänä vuonna yrittäjät arvioivat luovansa keskimäärin 630 uutta työpaikkaa.

Vastaajista noin 35 prosenttia eli 307 yritystä ilmoitti luoneensa vähintään yhden uuden työpaikan vuonna 2012. Näistä runsas puolet (55 %, 170 yritystä) oli viime vuonna työllistänyt yhden uuden henkilön.

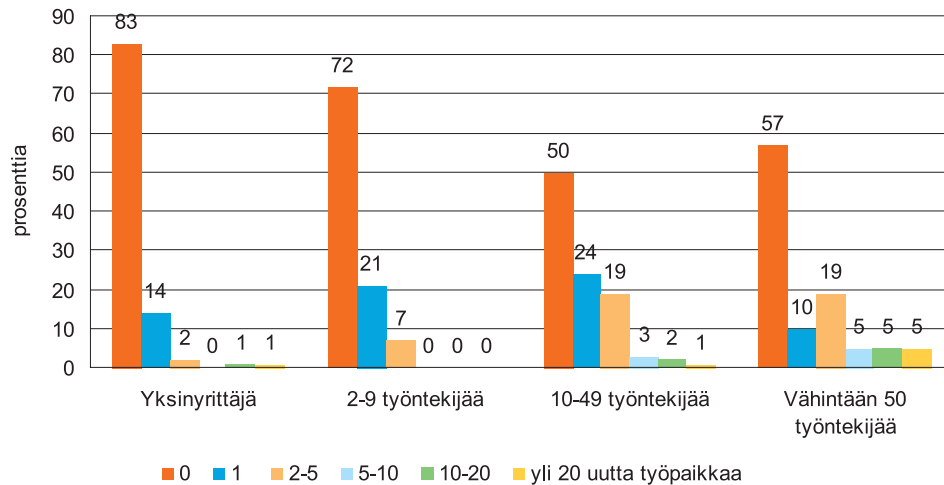
Yhden uuden työpaikan luoneista yrityksistä 16 prosenttia oli yksinyrittäjiä, suurin osa eli 67 prosenttia, 2–9 henkilöä työllistäviä yrityksiä ja loput tätä suurempia yrityksiä.

Vähintään yhden uuden työpaikan luoneista yrityksistä 11 prosenttia oli yksinyrittäjiä, 57 prosenttia 2–9 henkilöä työllistäviä yrityksiä, 26 prosenttia 10–49 henkilöä työllistäviä yrityksiä ja loput tätä suurempia yrityksiä.

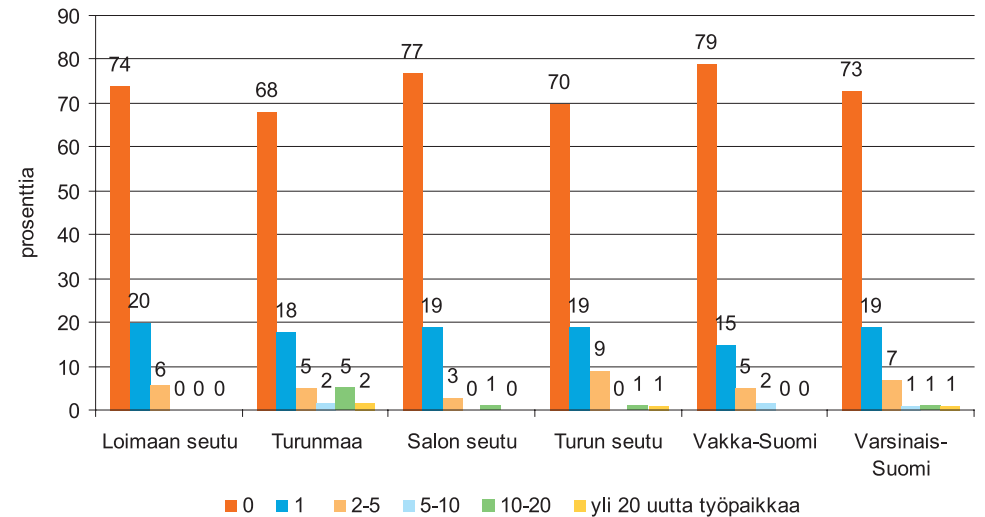
Vuoden 2013 osalta noin 29 prosenttia eli 246 vastaajayritystä ennakoivat luovansa vähintään yhden uuden työpaikan tänä vuonna. Näistä suurin osa (167 yritystä, 68 %) ilmoitti luovansa yhden uuden työpaikan.

Vähintään yhden työpaikan luovista yrityksistä puolet on 2–9 henkilöä työllistäviä yrityksiä. Yksinyrittäjistä vajaa viidennes (17 %) arvioi luovansa vähintään yhden uuden työpaikan eli palkkaavansa ensimmäisen työntekijänsä vuonna 2013.

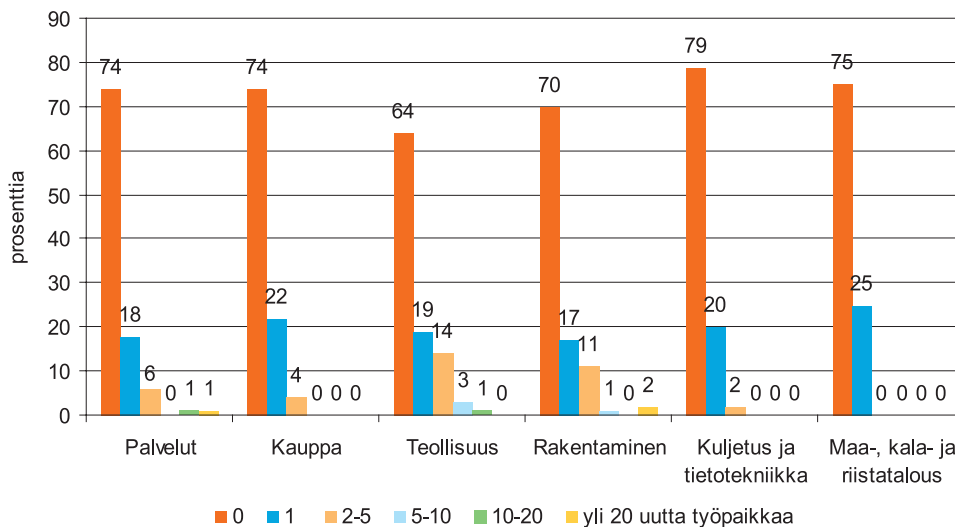
Arvio siitä, kuinka monta uutta työpaikkaa yritykseesi syntyy vuonna 2013?

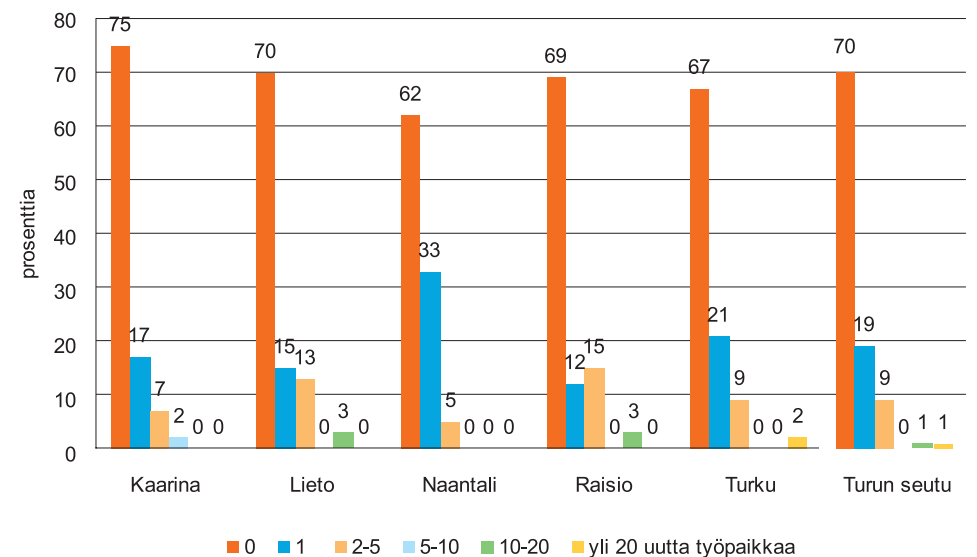
Arvio siitä, kuinka monta uutta työpaikkaa yritykseesi syntyy vuonna 2013?

Arvio siitä, kuinka monta uutta työpaikkaa yritykseesi syntyy vuonna 2013?

Arvio siitä, kuinka monta uutta työpaikkaa yritykseesi syntyy vuonna 2013?

Kokoluokassa 10–49 henkilöä työllistävät yritykset vastaajista 43 prosenttia ennakoivat luovansa enintään viisi uutta työpaikkaa. Kokoluokan yli 50 henkilöä työllistävät yritykset vastaajista reilu puolet (57 %) arvioi, ettei heidän yrityksissään synny uusia työpaikkoja, kolmannes arvioi luovansa 1–10 työpaikkaa ja vajaa 10 prosenttia yli 10 työpaikkaa.

Viimevuotiseen tapaan Turunmaalla on suurin osuus yrittäjiä, 32 prosenttia, jotka ilmoittavat luovansa vähintään yhden uuden työpaikan tänä vuonna. Myös Turun seudulla lähes joka kolmas yrittäjä (30 %) arvioi luovansa vähintään yhden uuden työpaikan tänä vuonna. Loimaan seudulla joka neljäs (26 %) yrittäjä sekä Salon seudulla ja Vakka-Suomessa noin joka viides yrittäjä ennakoivat luovansa vähintään yhden uuden työpaikan.

Kuntakohtaisesti tarkasteltuna Turun seudulla positiivisimmat näkymät ovat Naantalissa, jossa 38 prosenttia yrittäjistä arvioi luovansa vähintään yhden uuden työpaikan. Turussa, josta vastauksia on Maakuntaennusteessa eniten, 32 prosenttia vastaajista arvioi luovansa vähintään yhden uuden työpaikan tänä vuonna.

Toimialoittain tarkasteltuna viime vuonna vähintään yhden uuden henkilön työllistäneiden yrittäjien osuus oli suurin rakennusallalla, jossa 42 prosenttia ilmoitti luovansa vähintään yhden uuden työpaikan. Teollisuudessa 36 prosenttia yrittäjistä kertoi luovansa vähintään yhden uuden työpaikan sekä kaupan alalla ja palveluissa 34 prosenttia yrittäjistä. Maa-, kala- ja riistataloudessa sekä kuljetus ja tietotekniikka aloilla neljännes vastaajista oli luonut vähintään yhden uuden työpaikan.

Tänä vuonna niiden yritysten osuus, jotka luovat vähintään yhden uuden työpaikan, näyttää Maakuntaennusteen vastausten perusteella olevan suurin teollisuudessa, jossa 37 prosenttia yrittäjistä uskoo luovansa vähintään yhden uuden työpaikan. Rakennusallalla noin joka kolmas yritys uskoo luovansa vähintään yhden uuden työpaikan. Kaupan, palvelujen ja maa-, kala- ja riistatalouden aloilla vähintään yhden uuden työpaikan luovia on noin joka neljäs sekä kuljetus- ja tietotekniikka-alalla noin joka viides yritys.

Maakuntaennusteen vastausten perusteella pk-yrittäjien yrityksissä syntyy parhaimmillaan tänä vuonna vajaa 800 uutta työpaikkaa. Vastaajayritykset edustavat kahdeksasosaa kaikista varsinaissuomalaisista pk-yrityksistä. Vaikka työllistämismahdollisuudet näyttävät heikentyneen hieman viime vuodesta, tarkoittaisi tämä parhaimmillaan edelleen tuhansia uusia työpaikkoja Varsinais-Suomeen vuonna 2013, jos maakuntaennusteen vastausten mukainen kehitys toteutuisi kaikissa varsinaissuomalaisissa pk-yrityksissä.

3. RAHOITUSOSA

3.1. Lainarahan tarve on laskenut hieman

Maakuntaennusteen rahoitusosassa seurataan vuosittain yritysten suunnitelmia ulkoisen rahoituksen hankkimiseksi. Rahoitusosan ensimmäinen kysymys on ehdollinen: ”Mikäli yrityksenne investoi, millä tavalla rahoitus hoidetaan?”. Tämän jälkeen vastaajalle annetaan viisi eri vaihtoehtoa.

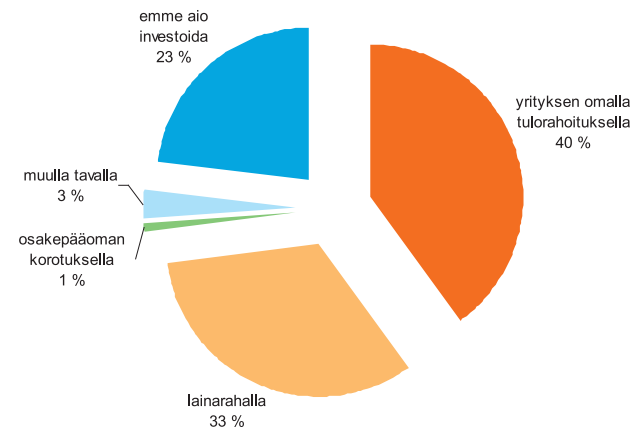
Vastaajista 40 prosenttia ilmoitti hoitavansa yrityksensä investoinnit omalla tulorahoituksella. Muutos viime vuoteen on -1 prosenttiyksikkö.

Lainarahan tarve on myös laskenut ja sitä arvioi käyttävänsä investointeihinsa kaksi prosenttiyksikköä pienempi osa yrittäjistä kuin viime vuonna eli 33 prosenttia vastaajista ilmoitti aikomuksistaan ottaa lainaa investointeihinsa tänä vuonna.

Osakepääoman korotusta harkitsee prosentti vastaajista ja 3 prosenttia yrittäjistä ilmoitti hoitavansa investointinsa muulla tavalla. Nämä luvut ovat pysyneet ennallaan viime vuodesta.

Yrittäjistä 23 prosenttia ilmoitti, etteivät he aio investoida tänä vuonna.

Jos yrityksesi investoi, rahoitus hoidetaan...

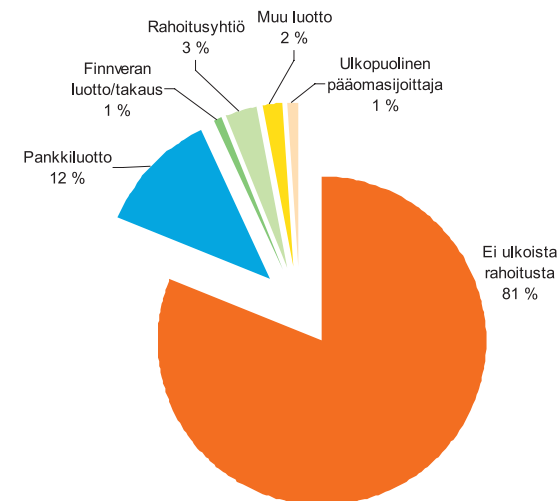
3.2. Pankki on edelleen yrityksen tärkein ulkoinen rahoittaja

Ulkoisen rahoituksen tarve on edelleen vähentynyt varsinaissuomalaisissa yrityksissä, kun 81 prosenttia maakunnan yrityksistä arvioi selviävänsä ilman uutta ulkoista rahoitusta tänä vuonna (+4 %-yksikköä viime vuodesta).

Vierasta pääomaa tarvitsee vajaa viidennes vastaajista (19 %). Tärkein kumppani on tällöin pankki. 12 prosenttia (-3 %-yksikköä) ulkoista rahoitusta tarvitsevista pk-yrityksistä arvioi ottavansa tänä vuonna pankkiluottoa.

Finnveran luottoa tai takausta arvioi käyttävänsä vain prosentti vastaajista (-2 %-yksikköä). Viimevuotiseen tapaan muiden rahoitusyhtiöiden puoleen aikoo kääntyä 3 prosenttia ja ulkopuolisen pääomasijoittajan puoleen prosentti varsinaissuomalaisista pk-yrityksistä. Muuta luottoa harkitsee 2 prosenttia (+1 %-yksikkö) vastaajista. Vakuutusyhtiöitä eivät varsinaissuomalaiset yrittäjät suunnittele rahoittajikseen tänäkään vuonna.

Ulkoisen rahoituksen tarve 2013

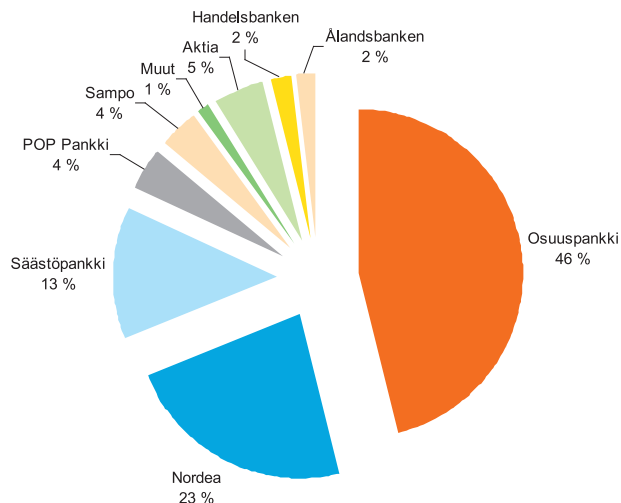
3.3. Varsinaissuomalainen pk-yrittäjä valitsee useimmin Osuuspankin pankkikumppanikseen

Osuuspankin asema varsinaissuomalaisen yrittäjien pankkina on vankka. Osuuspankia ensisijaisena pankkinaan käyttäviä vastaajia oli tänä vuonna 46 prosenttia (-1 %-yksikkö vastaajista).

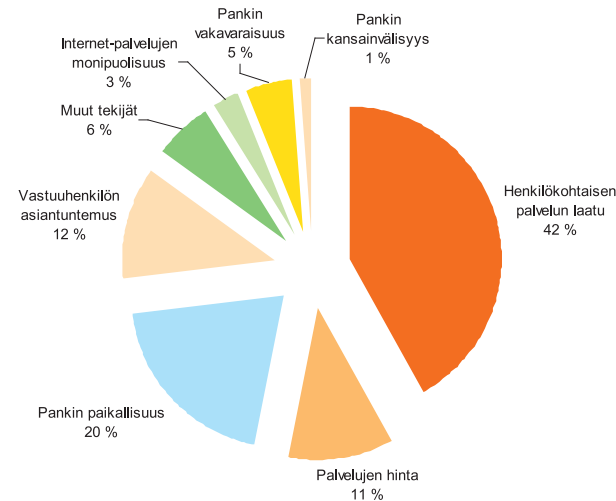
Myös muiden pankkikumppanien asema on säilynyt ennallaan, kun toiseksi suosituimmaksi pankkikumppaniksi yrittäjät ilmoittavat Nordean (23 % vastaajista) ja kolmanneksi suosituimmaksi Säästöpankin (13 % vastaajista). Neljännelle sijalle nousi Aktia, jota ilmoitti käyttävänsä 5 prosenttia vastaajista (+2 %-yksikköä).

Kyselyssä yrittäjien pankkivalinnat jakautuivat kärjen jälkeen seuraavasti: POP Pankki 4 %, Sampo Pankki 4 %, Handelsbanken 2 %, Ålandsbanken 2 % ja muu 1 % vastaajista. Muu, mikä? -kohdan sisällä suurin osa vastaajista oli nimennyt pankkikseen Tapiola Pankin.

Yrityksen ensisijaisesti käyttämä pankkiryhmä

Tärkein tekijä yrityksen pankkikumppanin valinnassa

3.4 Yrittäjät arvostavat pankissa hyvää henkilökohtaista palvelua

Pk-yrittäjien pankkikumppanin valinnassa näyttää Varsinais-Suomen Maakuntaennusteen tulosten pohjalta korostuvan ylivoimaisesti tärkeimpänä tekijänä henkilökohtaisen palvelun laatu. 42 prosenttia (-1 %-yksikkö viime vuodesta) yrittäjistä arvioi sen tärkeimmäksi tekijäksi pankkikumppanin valinnassa. Henkilökohtaisen palvelun laatua tärkeimpänä tekijänä pitävien osuus näyttää säilyvän selkeästi korkeimpana vuosi toisensa jälkeen.

Seuraavaksi tärkeimmiksi tekijöiksi yrittäjät listasivat pankin paikallisuuden, jota piti tärkeimpänä tekijänä viidennes vastaajista sekä vastuuhenkilön asiantuntemuksen (12 % vastaajista) ja palvelujen hinnan (11 % vastaajista). Myös nämä arviot pysyvät varsin samoissa lukemissa vuodesta toiseen.

Vähiten merkittävää pankkikumppanin valinnassa näyttää niin ikään vuosi toisensa jälkeen olevan pankin vakavaraisuus, joka oli tänä vuonna tärkein tekijä 5 prosentille vastaajista sekä Internet-palvelujen monipuolisuus (tärkein 3 %:lle) ja pankin kansainvälisyys (tärkein prosentille vastaajista).

6 prosenttia vastaajista ilmoitti tärkeimmäksi tekijäksi jonkun muun tekijän, kuten pitkän pankkisuhteen, tuttuuden, tottumuksen tai vaihtamisen vaihan.

3.5. Yrittäjät vakuuttavat LähiTapiolassa, Ifissä ja Pohjolassa

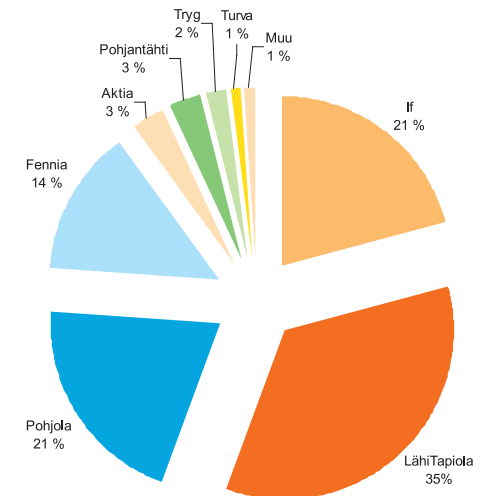
Maakuntaennusteessa tiedusteltiin aiempaan tapaan myös yrittäjien käyttämää vakuutusyhtiötä. Kysymys kuului: ”Yrityksesi ensisijaisesti käyttämä vahinkovakuutusyhtiö?”.

Suuria muutoksia yrittäjien suosimien vakuutusyhtiöiden järjestyksessä ei ole tapahtunut. Lähivakuutuksen ja Tapiolan yhdistymisen myötä LähiTapiolasta on tullut kyselyn perusteella varsinaissuomalaisen yrittäjien suurin vahinkovakuuttaja, kun 35 prosenttia vastaajista ilmoitti LähiTapiolan ensisijaiseksi vahinkovakuutusyhtiökseen (viime vuonna Lähivakuutuksen ja Tapiolan yhteenlaskettu osuus oli 36 prosenttia).

Toiseksi suosituimman sijan yrittäjien vahinkovakuutusyhtiönä jakavat If ja Pohjola, joita molempia ilmoitti käyttävänsä ensisijaisesti 21 prosenttia vastaajista. Pohjolan osalta kasvua on +1 %-yksikkö ja Ifin osalta laskua -1 %-yksikkö viime vuodesta. Neljänneksi suosituin yrittäjien vakuuttaja on viimevuotiseen tapaan Fennia 14 prosentin (+1 %-yksikkö) osuudellaan.

Muut yrittäjien vahinkovakuuttajat Aktia (3 %), Tryg (2 %) ja Turva (1 %) ovat säilyttäneet osuutensa viime vuodesta. Pohjantähden osuus on noussut prosenttiyksiköllä ja on tänä vuonna 3 prosenttia.

Yrityksen ensisijaisesti käyttämä vahinkovakuutusyhtiö

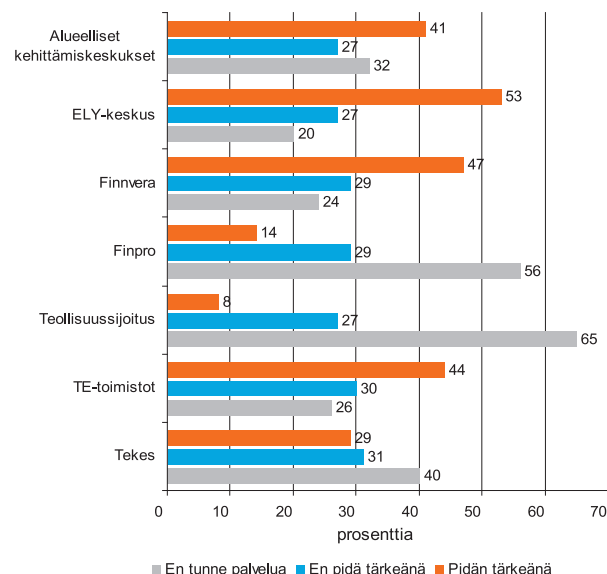
3.6. Yli puolet yrittäjistä pitää ELY-keskusta tärkeänä

Tänä vuonna Varsinais-Suomen Maakuntaennusteessa kysyttiin yrittäjien näkemyksiä siitä, miten tärkeinä he pitivät julkisia yrityspalveluita. Vertailussa mukana olivat alueelliset kehittämiskeskukset, ELY-keskus, Finnvera, Finpro, Suomen Teollisuussijoitus Oy, TE-toimistot ja Tekes.

Selvästi tärkeimpänä varsinaissuomalaiset pk-yrittäjät pitivät ELY-keskusta, kun 53 prosenttia vastaajista oli sitä mieltä, että ELY-keskuksen palvelut ovat oman yrityksen näkökulmasta tärkeitä. ELY-keskus oli myös tunnetuin. Vain viidennes ilmoitti, etteivät he tunne ELY-keskuksen palvelua. 34 prosenttia ilmoitti käyttäneensä ELY-keskuksen palveluja, joille Varsinais-Suomen Maakuntaennusteen vastaajat antoivat kouluarvosanan 7.

Toiseksi tärkein julkisen yrityspalvelun muoto kyselyn perusteella on Finnveran palvelut, joita piti tärkeinä 47 prosenttia vastaajista. Finnveran palvelu oli hieman ELY-keskusta tuntemattomampi, kun neljännes ilmoitti, etteivät he tunne palvelua. 27 prosenttia vastaajista ilmoitti käyttäneensä Finnveran palveluita ja Finnveran palvelut saivat vastaajilta kouluarvosanan 8.

Julkisten yrityspalvelujen tärkeys yritysten näkökulmasta

Vastaajat pitivät myös TE-toimistoja ja alueellisia kehittämiskeskuksia tärkeinä. TE-toimiston palvelua piti tärkeänä 44 prosenttia ja alueellisten kehittämiskeskusten palvelua 41 prosenttia vastaajista. TE-toimiston palveluja oli käyttänyt 29 prosenttia Maakuntaennusteen vastaajista ja he arvioivat palvelut kouluarvosanalla 7. Alueelliset kehittämiskeskukset olivat tuttuja oman kokemuksen kautta 23 prosentille vastaajista ja palvelulle annettiin arvosanaksi 8.

Tekesin palvelua piti tärkeänä vielä noin kolmannes (29 %) vastaajista ja palvelua oli käyttänyt joka kymmenes vastaaja. Finpron palveluilla, joita piti tärkeänä 14 prosenttia ja joita oli käyttänyt 5 prosenttia vastaajista sekä Teollisuussijoituksen palveluilla, joita piti tärkeänä 8 prosenttia ja joita oli käyttänyt vain 2 prosenttia vastaajista, ei näyttänyt olevan suurta merkitystä varsinaissuomalaisille pk-yrityksille. Tekes sai palvelunsa arvosanaksi 8, Finpro 7 ja Teollisuussijoitus 6.

Heikoimmin julkisista yrityspalveluista tunnetaan Teollisuussijoitus, kun 65 prosenttia vastaajista ilmoitti, etteivät he tunne palvelua. Toiseksi huonoiten yrittäjät tuntevat Finpron, kun 56 prosenttia vastaajista ilmoitti, etteivät he tunne Finpron palvelua.

3.7. Työllistämiskynnyksen madaltamisella vauhditettaisiin parhaiten kasvuyrittäjyyttä

Tänä vuonna varsinaissuomalaisilta pk-yrittäjiltä kysyttiin näkemyksiä myös siitä, mikä tukisi parhaiten kasvuyrittäjyyttä. Annetuista vaihtoehdoista sai valita kolme tärkeintä.

Selvästi tärkeimmäksi tekijäksi nousi työllistämiskynnyksen madaltaminen, kun 73 prosenttia vastaajista piti sitä parhaiten kasvuyrittäjyyttä tukevana toimenä.

Yritykseen jätetyn voiton verottomuus (Viron yritysmalli) oli vastaajista puolen mielestä kasvuyrittäjyyttä parhaiten tukeva tekijä. Yhteisöveron alentaminen ja määräaikainen verokannustin pk-yritysten tutkimus- ja kehitystoiminnalle jakoivat kolmannen sijan kasvuyrittäjyyttä tukevana toimenä, kun molempia piti tärkeänä 27 prosenttia vastaajista.

Vähiten yrittäjät arvioivat merkitystä olevan alueellisilla pääomasijoitusrahastoilla kasvuyrittäjyyden tukemisessa, kun vain 6 prosenttia piti tätä tärkeänä. Teollisuuden tuotannollisten investointien poisto-oikeuksien määräaikaista kaksinkertaistamista pk-yrityksille piti tärkeänä 15 prosenttia vastaajista, kansainvälistymiseen liittyviä tukipalveluja pk-yrityksille 14 prosenttia vastaajista, toimivaa viennin rahoitusta 11 prosenttia ja pääomasijoittajan verokannustimia 10 prosenttia vastaajista.

4. YRITTÄJÄT JA KUNTA

4.1. Yrittäjät arvioivat Vakka-Suomen yrittäjyysilmapiirin parantuneen edelleen

Varsinais-Suomen Maakuntaennusteessa kysyttiin nyt kahdeksatta kertaa peräkkäin arvioita yrityksen sijaintikunnan yrittäjyysilmapiiristä. Selvityksen mukaan 54 prosenttia (+3 %-prosenttiyksikköä viime vuodesta) kaikista vastaajista piti oman kuntansa yrittäjyysilmapiiriä joko hyvänä tai erinomaisena. Tyydyttävänä yrittäjyysilmapiiriä piti 31 prosenttia yrittäjistä (-3 %-yksikköä) ja huonona ilmapiiriä piti 10 prosenttia (+1 %-yksikkö) kaikista vastaajista. Internet-kyselyn teknisen sujuvuuden takia vastaajille annetaan myös en osaa sanoa -vaihtoehto. Oman kuntansa yrittäjyysilmapiiriä ei osannut sen mukaan arvioida 5 prosenttia (-1 %-yksikkö) vastanneista yrittäjistä.

Seutukuntaakohtaisessa vertailussa muita edellä viimevuotiseen tapaan on Vakka-Suomi, jossa yrittäjyysilmapiirin tänä vuonna arvioi erinomaiseksi tai hyväksi 67 prosenttia (+4 %-yksikköä) yrittäjistä.

Suurin parantaja, Loimaan seutu, nousi tämänvuotisesa maakuntaennusteen yrittäjyysilmapiirivertailussa maakunnan kakkoseksi. Loimaan seudulla 63 prosenttia yrittäjistä arvioi yrittäjyysilmapiirin hyväksi tai erinomaiseksi ja samalla Loimaan seudulla on yrittäjyysilmapiiriarvioissa tapahtunut huikea 13 prosenttiyksikön nousu viime vuoteen verrattuna. Myös yrittäjyysilmapiirin huonoksi arvioineiden osuus on puolittunut ja se on enää 6 prosenttia vastauksensa antaneista Loimaan seudun yrittäjistä.

Myös Salon ja Turun seuduilla yrittäjyysilmapiiri on parantunut maakuntaennusteen tulosten perusteella. Salon seudulla yrittäjyysilmapiiriä vähintään hyvänä pitää 56 prosenttia vastanneista (+5 %-yksikköä) ja Turun seudulla 52 prosenttia (+3 %-yksikköä).

Viime vuonna yrittäjyysilmapiiriarvioissa reippaasti parantanut Turunmaa on tänä vuonna tullut takaisin lähes kahden vuoden takaisin lukuihin, kun tänä vuonna 33 prosenttia (-11 %-yksikköä) Turunmaan yrittäjistä arvioi yrittäjyysilmapiirin hyväksi tai erinomaiseksi. Samalla myös tyytymättömien määrä on kasvanut +6 %-yksiköllä, kun yrittäjyysilmapiiriä huonona piti 18 prosenttia vastaajista.

4.2. Yrittäjyysilmapiirissä kolmen kärjellä on selkeä kaula seuraaviin

Viidestä eniten vastauksia keränneestä kunnasta (Turku, Salo, Kaarina, Raisio ja Uusikaupunki) yrittäjyysilmapiirivertailussa ykköspaikalle nousi tänä vuonna Kaarina, joka viime vuonna oli toisella sijalla. Kaarinassa 83 prosenttia (+6 %-yksikköä) yrittäjistä piti kaupungin yrittäjyysilmapiiriä joko erinomaisena tai hyvänä ja vain 5 prosenttia huonona. 8 prosenttia kaarinalaisyrittäjistä piti kaupungin yrittäjyysilmapiiriä tyydyttävänä ja 3 prosenttia ei osannut arvioida sitä.

Kaarinalle ykköspaikan hävisi tänä vuonna viime vuoden ykkönen, Uusikaupunki. Kakkossijasta huolimatta yrittäjyysilmapiiriin tyytyväisten yrittäjien osuus on noussut myös Uudessakaupungissa, missä 82 prosenttia (+1 %-yksikköä) yrittäjistä pitää yrittäjyysilmapiiriä vähintään hyvänä. Yrittäjyysilmapiiriin tyydyttäväksi arvioi 12 prosenttia ja huonoksi 4 prosenttia uusikaupunkilaisista yrittäjistä en osaa sanoa -vastausten jäädessä 2 prosenttiin.

Selkeää kärkeä vuodesta toiseen pitävien Kaarinan ja Uudenkaupungin jälkeen yrittäjyysilmapiirivertailuissa seuraaviksi tulevat tänä vuonna Raisio (66 %), Salo (58 %) ja Turku (37 %) eniten vastauksia keränneistä kunnista.

Kaikista Varsinais-Suomen kunnista parhaiten menestyi viimevuotiseen tapaan Lieto, jossa yrittäjyysilmapiiriin hyväksi tai erinomaiseksi arvioi 85 prosenttia (+1 %-yksikköä) vastanneista samalla, kun Liedossa ei ollut yhtään yrittäjyysilmapiiriin huonoksi arvioinutta yrittäjää (eos 5 %).

Yrittäjien arviot oman kunnan yrittäjyysilmapiiristä*:

Erinomainen tai hyvä	
Lieto	85 %
Kaarina	83 %
Uusikaupunki	82 %
Raisio	66 %
Loimaa	63 %
Laitila	58 %
Salo	58 %
Naantali	53 %
Kemiönsaari	40 %
Turku	37 %
Paraisten kaupunki	26 %

*Arviot niistä kunnista, joista saatiin yli 20 vastausta.

4.3. Vakka-Suomessa kunnan ja yrittäjien yhteistyöllä on vahva pohja

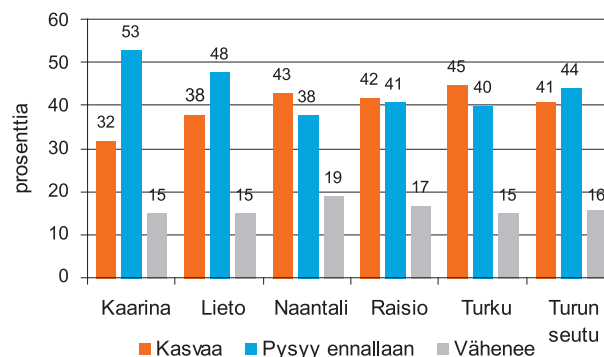
Maakuntaennusteessa kysyttiin myös kuntien ja yritysten välisen yhteistyön sujuvuutta. Kaikista vastaajista 39 prosenttia (+2 %-yksikköä viime vuodesta) piti yhteistyötä oman kuntansa kanssa vähintäänkin hyvänä. Tyydyttävänä yhteistyötä piti 35 prosenttia vastaajista (-1 %-yksikkö). Huonona yhteistyötä piti 15 prosenttia vastaajista (-1 %-yksikkö). Noin joka kymmenes (11 %) yrittäjistä ei osannut vastata tähän kysymykseen.

Seutukuntaehtaisessa vertailussa Vakka-Suomi nousee selvästi korkeimmalle sijalle kysyttäessä arvioita kunnan ja yritysten välisestä yhteistyöstä. Yhteistyön sujuvuus on

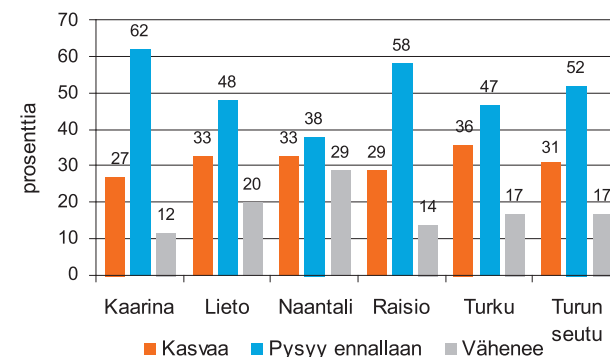
parantunut entisestään Vakka-Suomessa, kun 59 prosenttia (+5 %-yksikköä) alueen yrittäjistä piti yhteistyötä oman kuntansa kanssa joko erinomaisena tai hyvänä. Samalla niiden osuus, jotka pitävät yhteistyötä huonona on laskenut Vakka-Suomessa prosenttiyksiköllä ollen tänä vuonna 12 prosenttia. Vakka-Suomessa on myös vähiten niitä, jotka eivät osaa arvioida yhteistyön sujuvuutta (eos 2 %).

Toiseksi parhaaksi yhteistyön yrittäjien ja kunnan välillä arvioivat yrittäjät Loimaan seudulla, jossa 45 prosenttia yrittäjistä pitää yhteistyötä erinomaisena tai hyvänä. Loimaalla tyytyväisyys yhteistyön sujuvuuteen on noussut eniten koko maakunnassa eli +7 %-yksikköä viime vuoteen verrattuna ja samalla tyytymättömien osuus laskenut eniten koko maakunnassa eli -6 %-yksikköä 14 prosenttiin vastaajista.

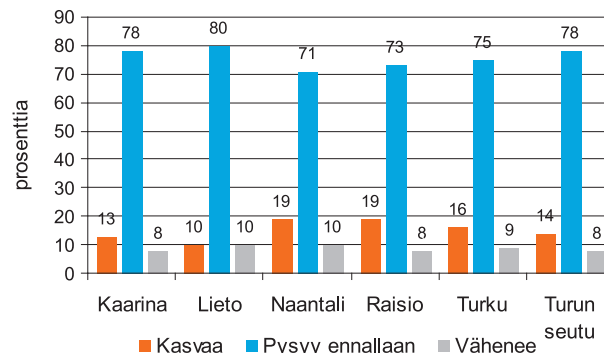
Liikevaihdon odotukset 2013 Turun seudulla

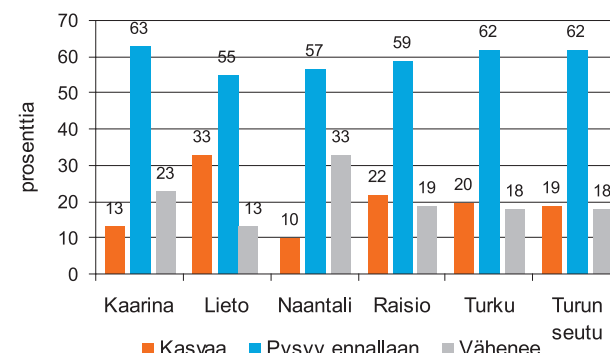
Kannattavuuden odotukset 2013 Turun seudulla

Henkilökunnan määrä 2013 Turun seudulla

Investointien määrä 2013 Turun seudulla

Kolmanneksi tyytyväisimpiä yhteistyön sujuvuuteen ovat Salon seudun yrittäjät. Siellä 43 prosenttia (+1 %-yksikkö) yrittäjistä pitää yhteistyötä erinomaisena tai hyvänä samalla, kun tyytymättömien osuus on laskenut -4 %-yksiköllä 14 prosenttiin vastaajista.

Tulokset kertovat, että yhteistyön sujuvuus on lisääntynyt kaikissa seutukunnissa viime vuodesta samalla, kun tyytymättömyys on vähentynyt kaikissa seutukunnissa Turun seutua lukuun ottamatta. Turun seudullakin yhteistyön sujuvuuteen tyytyväisiä on prosenttiyksikkö enemmän kuin viime vuonna (34 %), mutta samalla tyytymättömien määrä on noussut prosenttiyksiköllä (16 %).

Alle koko Varsinais-Suomen yhteistyön sujuvuutta mittaavasta saldoluvusta 24 jäävät Turunmaa saldoluvulla 10 ja Turun seutu saldoluvulla 18. Turunmaalla saldoluku on parantunut +5, mutta Turussa se on sama kuin viime vuonna.

Turun seudulla selvästi parhaaksi kunnan ja yritysten välisen yhteistyön ovat tänä vuonna arvioineet kaarinalaiset yrittäjät. Kaarinassa 75 prosenttia yrittäjistä pitää yhteistyötä vähintään hyvänä, mikä on +11 %-yksikköä enemmän vastaajista kuin viime vuonna. Viime vuonna kärkisijalla ollut Lieto on arvioissa toisena, joskin laskua viime vuoteen on -7 %-yksikköä, mikä merkitsee, että 60 prosenttia lietalaisyrittäjistä arvioi yhteistyön sujuvuuden kunnan kanssa vähintään hyväksi.

Turun kaupungissa toimivista yrittäjistä viimevuotiseen tapaan viidennes (19 %) kokee, että Turun ja yrittäjien välillä yhteistyö toimii joko hyvin tai erinomaisesti ja viidennes pitää yhteistyötä vähintäänkin huonona (20 %).

4.4. Yrittäjät arvioivat Salossa olevan runsaasti vapaita toimitiloja ja tontteja

Toimitilojen ja tonttien saatavuus Varsinais-Suomessa on yrittäjien mielestä parantunut hieman viime vuodesta, kun 46 prosenttia (+3 %-yksikköä viime vuodesta) maakunnan yrittäjistä pitää tilannetta vähintäänkin hyvänä, joka neljäs tyydyttävänä (26 %) ja joka kymmenes huonona. Niiden osuus, jotka eivät osaa arvioida tilannetta, on noussut +3 %-yksiköllä 18 prosenttiin.

Seutukunnista yritystonttien ja liike-elämän toimitilojen osalta parhaat edellytykset löytyvät tänä vuonna viimevuotiseen tapaan Salon seudulta, jossa 62 prosenttia (+10 %-yksikköä) vastaajista piti tilannetta toimitilojen ja tonttien saatavuudessa vähintään hyvänä ja vain 5 prosenttia huonona. Seuraavaksi paras tilanne on niin ikään viimevuotiseen ta-

paan Vakka-Suomessa, jossa 57 prosenttia (+9 %-yksikköä) vastaajista pitää toimitilojen ja tonttien saatavuutta vähintään hyvänä ja huonoksi sen arvio vain 6 prosenttia yrittäjistä.

Myös Loimaan seudulla lähes puolet (49 %) ja Turun seudulla 41 prosenttia arvioi, että toimitilojen ja tonttien saatavuus on vähintään hyvä. Loimaan seudulla tilanne on parantunut reippaasti (+10 %-yksikköä) viime vuodesta.

Turunmaan toimitila- ja tonttitilanne on kohentunut aavistuksen yrittäjien arvioiden mukaan, kun lähes kolmannes (32 %) yrittäjistä arvioi tilanteen vähintään hyväksi ja viidennes huonoksi.

Turun seudulla paras tontti- ja toimitilatilanne on Liedossa, jossa 71 prosenttia (+3 %-yksikköä) yrittäjistä arvioi sen vähintään hyväksi sekä Kaarinassa, jossa 70 prosentin mielestä (+14 %-yksikköä) tilanne on vähintäänkin hyvä. Heikoimmin asiat ovat toimitilojen ja tonttien osalta edelleen Naantalissa, jossa vain 19 prosenttia (-2 %-yksikköä) yrittäjistä pitää tilannetta hyvänä ja lähes neljännes (24 %) huonona.

Turun tilanne tonttien ja toimitilojen osalta on laskenut hieman, kun 33 prosenttia (-6 %-yksikköä) yrittäjistä arvioi tilanteen vähintäänkin hyväksi. Huonona tilannetta pitävien osuus on säilynyt samana kuin viime vuonna (10 % vastaajista).

4.5. Loimaan seutu ja Vakka-Suomi ovat pitäneet huolta peruspalveluistaan

Varsinaissuomalaisista yrittäjistä runsas puolet (51 %) on tyytyväisiä kuntansa peruspalveluihin. Peruspalvelujen

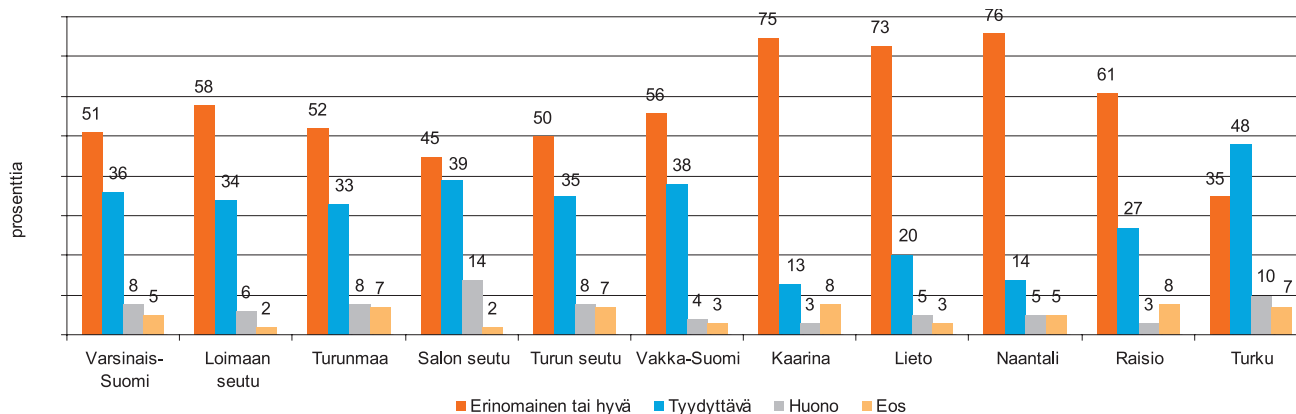
tasoa tyydyttävänä pitää 36 prosenttia vastaajista ja vain 8 prosenttia vastaajista pitää oman kuntansa peruspalveluja huonona. Tyydyttävänä peruspalveluita pitävien osuus on lisääntynyt yhdellä prosenttiyksiköllä, mutta muuten arvio vastaa yrittäjien viimevuotista arviota.

Seutukuntien välisessä vertailussa parhaiten peruspalvelut näyttävät olevan kunnossa Loimaan seudulla ja Vakka-Suomessa. Kärkisija on tänäkin vuonna Loimaan seudulla, jossa 58 prosenttia (-4 %-yksikköä viime vuodesta) yrittäjistä pitää peruspalveluita vähintään hyvinä. Vakka-Suomi on hyvänä kakkosena, kun 56 prosenttia (+2 %-yksikköä) yrittäjistä arvioi peruspalvelujen olevan vähintään hyvät. Seutukunnista heikoimmin menestyi tänä vuonna Salon seutu, jossa 45 prosenttia (-1 %-yksikkö) arvioi peruspalvelut vähintään hyväksi ja 14 prosenttia (+3 %-yksikköä) huonoiksi. Varsinais-Suomen peruspalveluiden toimivuuden saldoluvun 43 alle jää Salon seudun (saldoluku 31) lisäksi niukasti Turun seutu saldoluvulla 42.

Turun seudulla suurin osuus peruspalvelutilanteen hyväksi tai erinomaiseksi arvioineita yrittäjiä on Naantalissa ja Kaarinassa. Naantalissa peruspalveluja piti erinomaisena tai hyvänä 76 prosenttia (+19 %-yksikköä) ja Kaarinassa 75 prosenttia (-1 %-yksikkö) yrittäjistä.

Peruspalvelujen toimivuudesta heikoimmat arviot sai Turku, jossa peruspalveluja piti vähintään hyvänä 35 prosenttia vastaajista (-2 %-yksikköä). Huonoksi tilanteen arvioi Turussa joka kymmenes vastaaja.

Peruspalvelujen toimivuus omassa kunnassa 2013

Svenskspråkigt sammandrag

Landskapsprognosen för Egentliga Finland 2013: Utsikterna för det kommande året är fortfarande positiva, förutom investeringsförväntningarna

Egentliga Finlands Företagare har alltsedan år 1993 kartlagt sina medlemmars bedömning av det kommande årets konjunkturförväntningar. Under hösten 1999 kom de lokala andelsbankerna med som samarbetsparter till företagarna. Landskapsprognosen för året 2013 är redan den fjortonde rapporten som skapas i samarbete mellan andelsbanker och företagargrupporganisationer, och samtidigt är den tjugonde Landskapsprognosen för Egentliga Finland sedan starten.

Som grund för Landskapsprognosen för Egentliga Finland står en enkät som riktas till medlemmar i Egentliga Finlands Företagare. I år sändes den ut till alla de 7 435 medlemmar vilkas e-postadress vi hade tillgång till. Enkäten förverkligades som en Internet-enkät. Vi fick svar av sammanlagt 895 företagare. 12 procent av dem som fick enkäten besvarade den alltså.

I Landskapsprognosen för Egentliga Finland bedöms utsikterna för det kommande året utgående från företagarnas omsättning, lönsamhet, personalantal och investeringar. Dessutom utreder den företagarnas uppfattning om ärenden som berör bank-, försäkrings- och finansieringsärenden, samt uppfattningen om saker som berör företagarklimatet i den egna hemkommunen.

De ekonomiska utsikterna hos företagen i Egentliga Finland vände nedåt under förra året, och förhoppningarna har inte förbättrats i år heller. Trots det är utsikterna fortfarande förutom vad beträffar investeringsförväntningar i sin helhet positiva.

Av landskapets företagare tror fortfarande 38 % (en minskning på 4 procentenheter från i fjol) på en ökande omsättning i år, medan 17 procent av företagarna förväntar sig en minskad omsättning (+3 procentenheter). Även vad resultatet beträffar är förväntningarna aningen lägre än i fjol. 30 procent av de svarande förutspår en tillväxt (-4 procentenheter), medan cirka en femtedel (19 %) uppskattar att deras lönsamhet kommer att sjunka.

Utsikterna vad personalstyrkan beträffar ser väldigt lika ut som i fjol. 13 procent (-2 procentenheter från i fjol) av landskapets företag har för avsikt att nyanställa. 8 procent uppskattar sig i år bli tvungna att minska personalen (+1

procentenhet). 29 procent av de svarande företagen, dvs. 246 företag uppskattar att de under detta år kommer att skapa minst en ny arbetsplats. Av de enmansföretag som besvarade enkäten meddelade knappt en femtedel (17 %) att de under detta år kommer göra sin första anställning.

På basen av svaren i landskapsprognosen kommer det under detta år att skapas knappt 800 nya arbetsplatser inom de små och medelstora företagen. De företag som besvarade enkäten representerar en åttondedel av alla små och medelstora företag i Egentliga Finland. I bästa fall kunde detta således innebära tusentals nya arbetsplatser i Egentliga Finland under 2013, förutsatt att den utveckling som förutspås i landskapsprognosen förverkligas i samtliga små och medelstora företag i Egentliga Finland.

Företagens investeringsavsikter minskade aningen från fjolårets nivå, trots att fortfarande 18 % (-1 procentenhet) meddelade att de kommer att öka sina investeringar. Samtidigt uppskattade emellertid 20 % (+2 procentenheter) att de kommer att minska investeringarna. Därmed faller investeringsförväntningarna från ett svagt positivt saldo i fjol till ett negativ -2 för i år.

Vid granskning av resultaten per regionkommun visar sig de positivaste förväntningarna finnas i Åboregionen och i Åboland. Mest oroliga inför det kommande året är företagarna i Nystadsregionen. De mest optimistiska förväntningarna på det kommande året kommer från företagarna i Åbo, och från Pargas bland kommuner utanför Åbo. Även i Salo ser man med ljust på framtiden framför allt vad omsättnings- och lönsamhetsutveckling en beträffar, samt beträffande personaltillväxten i Kimitoön och i Nystad.

En granskning per bransch visar att den bästa situationen föreligger inom servicesektorn. Där är saldot positivt inom samtliga granskade förväntningsområden, dvs. omsättning, lönsamhet, personalantal och investeringar. Vid en granskning per storleksslag visar sig de positivaste förväntningarna finnas hos företag med 10–49 anställda.

Enligt enkäten finansierar företagen i Egentliga Finland sina investeringar huvudsakligen genom inkomstfinansiering (40 % av de svarande) och lånefinansiering (33 % av

de svarande). Bankerna har den viktigaste rollen inom externfinansieringen. Den viktigaste bankförbindelsen bland företagare i Egentliga Finland är i likhet med tidigare år andelsbankerna, som 46 procent av de svarande meddelade sig använda. Det viktigaste kriteriet vid val av bank är en god, personlig service. LokalTapiola har vuxit sig till den största partnern inom försäkringssektorn, åtföljd av If och Pohjola som tidigare hållit tätpositionerna.

I Landskapsprognosens enkät bedömde företagarna även företagarklimatet i sina egna hemkommuner, samarbetet mellan kommuner och företag, kvaliteten på basservicen samt tillgången på tomter och verksamhetsutrymmen. I hela Egentliga Finland ansåg 54 procent av de svarande att företagarklimatet i hemkommunen är alternativt gott eller utmärkt (3 procentenheter ökning från i fjol), medan 39 procent (2 procentenheter ökning från i fjol) ansåg att samarbetet med hemkommunen är åtminstone gott. Tillgången på tomter och verksamhetsutrymmen i Egentliga Finland har enligt företagarnas uppskattningar förbättrats något sedan i fjol. 46 procent (3 procentenheter ökning från i fjol) av landskapets företagare uppskattade situationen som åtminstone god. Hälften av de svarande företagarna i Egentliga Finland ansåg att basservicen är åtminstone god (51 %), dvs. samma andel som i fjol.

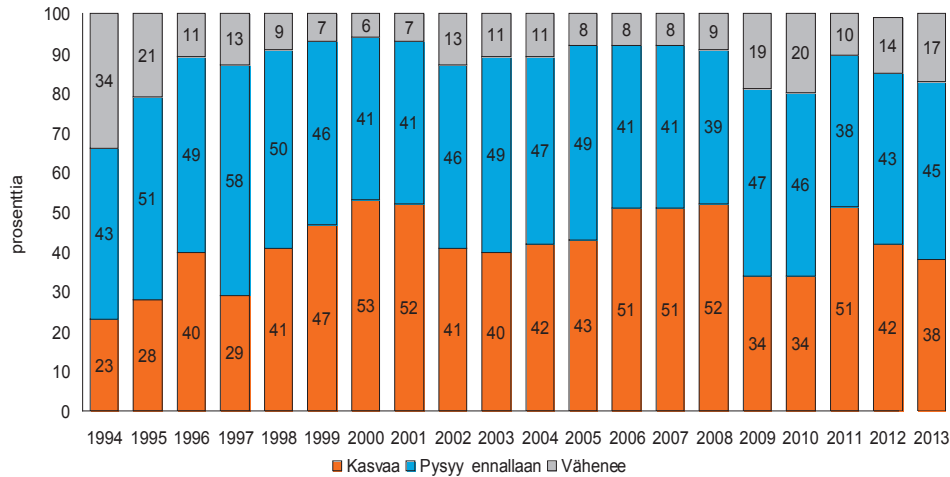
I en granskning per regionkommun visar sig det bästa företagarklimatet och samarbetet mellan kommun och företagare sedan flera år finnas i Nystadsregionen, och så även i år. Bäst tillgång på tomter och verksamhetsutrymmen råder enligt företagarna uppfattning i Saloregionen. Landskapsprognosen i Egentliga Finland visar att Loimaaregionen och Nystadsregionen har den bästa basservicen. De bästa kommunerna vad företagarklimatet beträffar i en jämförelse mellan kommuner med minst 20 svar är i år Lundo, St Karins och Nystad. Sist i detta avseende ligger Pargas stad.

I år ställde enkäten frågor även om offentliga företagstjänster. På basen av enkäten förefaller det som att den viktigaste offentliga företagsservicen för företagen i Egentliga Finland är ELY (NMT)-centralen. 53 procent av de svarande ansåg den vara viktig. På andra plats landade Finnveras tjänster.

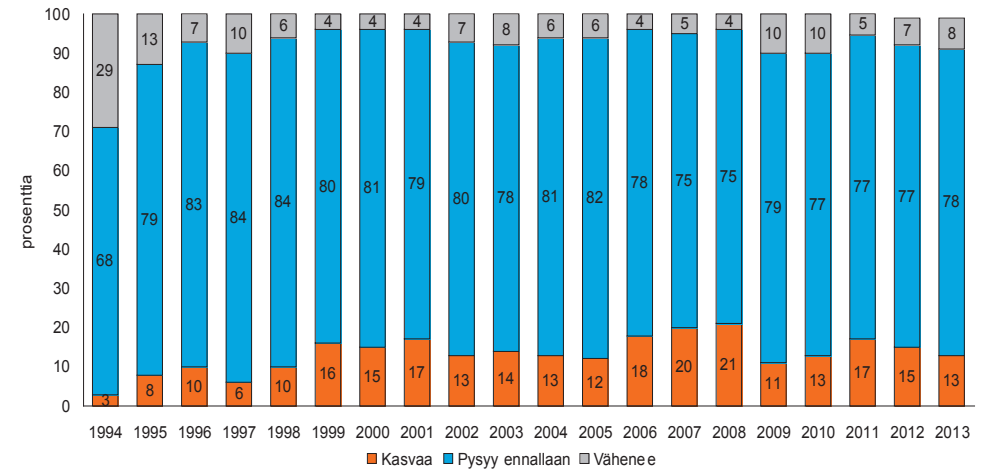
Årets Landskapsprognos utredde även företagarnas syn på olika incitament för tillväxtföretagsamhet. Den klart viktigaste faktorn uppfattades vara en sänkning av anställningsströskeln. Hela 73 procent av de svarande ansåg detta vara den åtgärd som bäst stöder tillväxtföretagsamhet.

Varsinaissuomalaisten yritysten kehitysodotukset vuosina 1994–2013

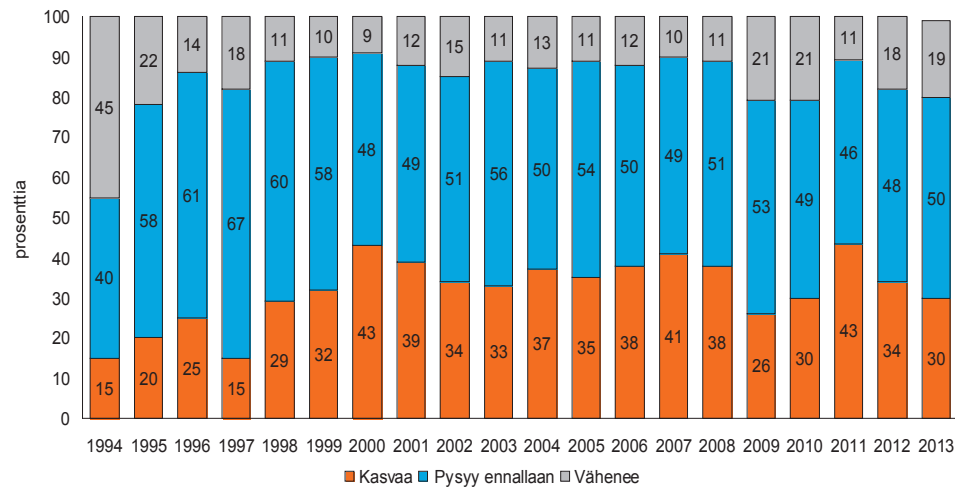
Liikevaihdon odotukset 1994–2013

Arvio henkilökunnan määrästä 1994–2013

Kannattavuuden odotukset 1994–2013

Arvio investointien määrästä 1995–2013

